

Az AIESEC-ről egy sikeres nemzetközi szeminárium kapcsán

Az AIESEC a közgazdász hallgatók világ-szövetsége 1948-ban alakult meg. Magyarországon 1972 óta vesz részt az ötvenöt tagot számláló szervezet munkájában. A magyar nemzeti bizottság megrendezte az AIESEC történetének első magyarországi konferenciáját, a kelet-nyugati gazdasági kapcsolatokkal foglalkozó diákszemináriumot február 8-11. között. A helyszín az Államigazgatási Főiskola szép, modern épülete, amely az AIESEC-ben kialakult szokásoknak és izléseknek megfelelő környezetet biztosított. A rendezvény iránti érdeklődés a Nyugat-európai országok diákjai körében igen nagy volt. Noha a meghívókat csak néhány héttel előbb küldték szét, igen sok jelentkezés érkezett. Végül közel 70 vendég vett részt a szemináriumon, köztük csak Ausztriából huszan.

A résztvevők igen színvonalas előadásokat hallhattak. A szereplő neves közgazdászok érezhetően „rangos” publikációkat tartottak az itteni szereplést. A külföldi hallgatók érdeklődése is élnék volt: sok rázós kérdést is feltettek a kelet-nyugati kereskedelem politikai, pénzügyi egyensúlyi és egyéb vonatkozásairól. Ezekre általában részletes és nyílt válaszokat kaptak.

Eppen ebben rejlik — véleményem szerint — az ilyen nemzetközi eszmecsere és

tájékoztató, ellenséges érületű manipulált német vagy francia közgazdász aligha fogja elősegíteni a kelet-nyugati kereskedelem fejlődését... Meg kell próbálnunk ezt ellensúlyozni, „kivédni”. Az AIESEC munka másik fontos előnye a nemzetközi találkozók között sok ezernyi barátság, ismeretség szinte világméretű szövevénye. Tevékenységem három éve alatt én is tömegével szereztem barátokat, akikkel beszélgetve kezdem megérteni a közgazdászok problémáit a világ más országaiban. Ezt a tanulási folyamatot semmiféle más oktatási forma sem pótolhatja, pedig ez felbecsülhetetlen értékű tudást adhat. Ezért szükségesnek tartanám, hogy egyetemi oktatásunkban kapjon nagyobb szerepet az AIESEC, elsősorban a nemzetközi szakmai gyakorlatok rendszere. Csak kicsit több erkölcsi és anyagi támogatásra, csak kissé nagyobb odafigyelésre lenne szükség. A lelkesedéssel — úgy látszik — nincs baj. Az AIESEC magyar aktivistái szép, értelmes munkát végeznek és tudják, hogy mit miért csinálnak. Az egyetem néhány oktatója részéről már most is komoly segítőkészséget tapasztalhattunk. Ennek kellene valamilyen hivatalos keretben biztosítani, hogy az AIESEC-ben rejülő lehetőségeket jobban kihasználhassuk.

A felvételt készítette: Pullai Árpád

az AIESEC tevékenység egyik „közvetlen” előnye (természetesen a nemzetközi szakmai-politikai kitekintés és a nyelvgyakorlás lehetőségei mellett). A nyugati diákok — vagyis a mi diákjainkkal együtt, egyszerre nevelkedő közgazdász-generáció tagjai — előtt nem lehet elégszer hangsúlyozni, azt, amit Kádár Béla egy kérdésre válaszolva viccesen így fogalmazott meg: „A kelet-európai országok nem akarják a forradalmat exportálni. Csak az árulják. Bizonyára sokan tapasztalták már a nyugati fiatalok döbbenetes félreinformáltságát, tudatlanságát a szocialista országok gazdaságát és hétköznapi életét illetően. Egy

Eddig évfolyamonként legfeljebb 20-25 egyetemi hallgatónk ismerhette meg belülről egy-egy tőkések vállalat életét az AIESEC révén. Ne tagadjuk meg ezt a lehetőséget a többiekől se!

Aki valamilyen ismeri az AIESEC-munka természetét és körülményeit, nem tehet mást, minthogy szívből gratulál a nemzetközi diákszeminárium sikeres megszervezéséért a rendezőknek. Tóth Klári az AIESEC Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke és lelkes kis csapata óriási munkát végzett.

dr. Sipos Zoltán

Az I. évfolyam tanulmányi munkájáról a tábor tükrében

Az I. évfolyam KISZ-táborában január 27-én került sor az előző félév tanulmányi munkájának értékelésére és a felmerülő problémák megvitatására. A téma fontosságára való tekintettel a megbeszélés leglényegesebb részleteit ezúttal ismertetjük azokkal, akik nem lehettek jelen. A tanulmányi munkáról Nádházi Ágnes évfolyam tanulmányi felelős tartott beszámolót.

A vizsgaidőszak során az évfolyam átlaga 3,0 alatt volt, február 10-ig 579 utóvizsga született, 26-an ismételnék, 7-en halasztottak évet, 27 hallgató vizsgázott rektori engedéllyel.

Nádházi Ági beszámolója és a hozzászólók észrevételeire és illetékes tanszék megjelent képviselői válaszoltak. A beszámoló súlyozottan mérlegelte az évfolyam felelősségét, de a problémák okaként egyből

tőlünk független tényezők

is felmerültek. A terítékre került gondok szép száma annak tudható be, hogy noha csíráikban már a tanulmányi időszakban is jelentkeztek, a vizsgaidőszakban éleződtek ki, s váltak különösen érzékelhetővé.

A problémák legélesebben két tantárgy, a számítástechnika és a gazdaságföldrajz körül csúszósodtak ki. A többi tantárgy kapcsán több-kevesebb negatívum merült fel, de ezek a fentiekhez viszonyítva eltörpültek.

Több figyelemre méltó hallgatói hozzászólás hangzott el: az analízissel kapcsolatban kifogásolták az egyes vizsganapok eltérő követelményrendszerét. Mind az analízis, mind a függvénytan, valamint a gazdaságtörténet előadások igen magas hallgatói létszámot vonzott.

Az évfolyam nagyra értékelte a gazdaságtörténet előadások színvonalát, itt pusztán a csoportos vizsgáztatás ellen volt kifogás, amelyet nem tartottak optimális vizsgamódnak.

A technológia viszonylatában valamennyi hozzászóló egyetértett abban, hogy technikai alapismeretekre szükségünk van, de talán nem ilyen formában. A tantárgy ahelyett, hogy széles áttekintőkészséget adna, megrekedt egy-egy elavult gép hosszas, aprólékos tanulmányozásánál. (Például: gőzturbina.) Azonkívül olyan alapos fizikai, kémiai ismeretanyagot tételeznek fel egyes részét — vegyipar —, amivel a hallgatóság egyáltalán nem, vagy alig rendelkezik.

Az orosz nyelv kapcsán több hozzászóló kifogásolta, hogy ez az egyetlen tantárgy, ahol 60 százalékos fölötti teljesítményt kell nyújtani a kettőszé; egy-egy hiba egészjegyves változást okozhat. Javaslat hangzott el — Oláh László hallgató részéről —, hogy az orosz nyelvvel is rendszeresítsenek egy, a nyugati nyelvekhez hasonló szintcsoport-rendszert a csoportbeli kiadó alaputadás-különbségek megszüntetésére. Gálló András oktató válaszában az eddigi rendszert minősítette optimálisnak és folytatásra alkalmasnak.

A politikai gazdaságtan kapcsán a problémák — mind a beszámolóban, mind a hozzászólásokban — az előadások színvonalára és a szemináriumok teljesítőképessége körül csúszósodtak ki.

Nádházi Ágnes: — A félévi tananyag során nem volt meg az összhang az előadások, a könyv és a kötelező irodalom között. Ezáltal a szeminárium-vezetők — egyáltalán nem egy-

forma és nem mindig kielégítő — képzettségétől és képességétől függött az így keletkezett úr áthidalása. Az előadások és a szemináriumok viszonya már a tananyag legeleljen eltöltődött, mivel az alapfogalmak tárgyalása több szemináriumi foglalkozást igényelt. Ezért javasolnánk, hogy az előadások, mintegy két héttel később kezdődjenek, így az egészséges párhuzam megvalósítható.

Vass Rózsa hozzászólásában a jobb, mélyebb megértés érdekében a szemináriumok mennyiségi növelését kérte. (Szerintem nem biztos — éppen a szemináriumvezetők különböző felkészültségét figyelembe véve —, hogy az óranövelés minőségi változást is okozza.)

Szamaras Orestész válaszában a kifogásokat figyelemre méltónak tartotta és kijelentette, hogy a továbbiakban — a lehetőségekhez képest — mérlegelni fogja.

Voltak hozzászólások, amelyek Zeltó Lajos docens előadásait kifogásolták.

Ezután került sorra a két legnagyobb

vitát kiváltó tantárgy,

a gazdaságföldrajz és a számítástechnika. Gazdaságföldrajzból kb. 2,6-es átlag született.

Nádházi Ágnes beszámolójaiban kifejtette a kétféle előadássorozatot (Bernát-Kollarik) különbözőségének negatívumát, mind a felöltet téma mennyisége, mind pedig a vizsgaanyaghoz viszonyított súlya tekintetében. A tanszék — mint ahogy egy hallgatói hozzászólásban is elhangzott — tulajdonképpen megfosztotta a hallgatókat a három utóvizsga lehetőségétől, amikor a január-

(Folytatás az 5. oldalon.)

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MÁRY KÁROLY KÖZGAZDÁSGYAKORLATI EGYESÜLET LAPJA

XXI. ÉVFOLYAM, 4. SZÁM

ÁRA: 1,20 FORINT

1979. FEBRUÁR 22.

TILTAKOZUNK!

Szombaton délután jelentették a hírügynökségek, hogy a kínai-vietnami határ teljes hosszában agresszív támadás indult a Vietnami Szocialista Köztársaság ellen. Hazánk is csatlakozott a világméretű felháborodáshoz, számos üzemben, egyetemen, iskolában rendeztek tiltakozó nagygyűléseket. Egyetemünk tiltakozó röpgyűlésére kedden délelőtt került sor. A gyűlésen egyetemenk diáksága elítélte a kínai támadást, és a következő távirat elküldését határozta el a Vietnami Szocialista Köztársaság nagykövetségére:

„Öszinte szolidaritással és barátsággal kívánjuk, hogy a hazáukat ért agressziót sikerrel verjék vissza és mielőbb békében élhessen számtalan megpróbáltatáson átesett népük.”

A kínai nagykövetség ideiglenes ügyvivőjének küldendő távirat szövege a következő: „Felháborodással ítéljük el a Kínai Népköztársaság agresszív háborúját, amelyet a Vietnami Szocialista Köztársaság ellen folytat. Követeljük, hogy a vietnami és a kínai népi igaz érdekeit szem előtt tartva azonnal szüntessék be katonai akciójukat!”

A gyűlésen részt vettek az egyetemünkön tanuló vietnami diákok is, köztük Nguyen My Ly negyedéves pénzügy szakos hallgató.

- Mikor és hogyan értesültél a támadásról?
- Szombaton délután 6-kor tudtam meg a vietnami rádió adásából.
- Mi lehet szerinted a kínai támadás célja?
- A kínaiak ezzel akarják demonstrálni, hogy a szovjet-vietnami szerződés ellenére fenyegetni tudják hazánkat.
- Érint-e a háború közvetlenül az otthonodat?
- Északon születtem ott, ahol most a háború folyik, de a családom már délre költözött.
- Volt-e béke eddig az életben?
- Huszonnégy éves vagyok, de eddig még soha. Az 1964-től kezdődött légitámadások idején otthon éltam, 1975-ben a felszabadulás idején már Magyarországon voltam. Idén újra hazatérek...

A TDK-konferencia megnyitója Stratégiai fontosságú előadás

Az idei Tudományos Diákköri Konferenciát megnyitó Palánkay Tibor tudományos rektorhelyettes üdvözlő beszédeben elégedettségét jelezte a konferencia sikerével. Mindenekelőtt leszögezte, hogy az a legrosszabb, ha a stratégiai és a taktikai szektor közgazdászai nem egy nyelven beszélnek. Ezt a közös nyelvet kell megteremtünk! „A gazdasági stratégia nem azt igyekszik meghatározni, hogy hány kiló fogpiszkálót kell gyártani, milyen aron és kinek, nem igyekszik összefüggést találni a fogpiszkáló és a fogszuvasodás között, hanem nagy aggregátumokban egy hosszú-

Dr. Kozma Ferenc címzetes egyetemi tanár a közgazdaságtudományok doktora „A gazdasági stratégia nem azt igyekszik meghatározni, hogy hány kiló fogpiszkálót kell gyártani, milyen aron és kinek, nem igyekszik összefüggést találni a fogpiszkáló és a fogszuvasodás között, hanem nagy aggregátumokban egy hosszú-

távú cselekvési programot ad, amely olyan szerepet tölt be a mindennapi gazdasági életben, mint a metróépítésnél a lézersugár. Meghatározza a fő irányt.”

Hasonlóan élvezetes stílusban elemezte a magyar népgazdaság helyzetét (a gazdaság anatómiáját), viselkedési értékszerkezetét, (a gazdaság fiziológiáját). Az előadás utolsó részében a jelenlegi problémákat és a kiutat próbálta fölmutatni, amelynek részletes ismertetésétől terjedelmi korlátok miatt el kell tekintenünk. Összefoglalóan talán még annyit, hogy előadásában érdekesen ötvözte a történelmi szemléletet a rendszerszemlélettel, a tudományos jelleggel a népszerűsítéssel, a komoly-ságot a szellemességgel. Előadómódjának sikerét jellemzi a gyakran felcsattanó nevetés és az őszinte taps. Akik kíváncsiak a megbeszélés előadásából, még bejártathatják mulasztásukat, ha elővessék Kozma Ferenc legutóbbi könyvét, amely a „Mire képes a magyar népgazdaság” címet viseli. Minden érdeklődőnek a szíves figyelmébe ajánljuk, hiszen enélkül nem lehet megérteni a jelenleg folyó kiutakozást és vitákat a magyar gazdaság helyzetéről.

Fotó: Fátó Péter

(az)

Felkészülés a második félévre

A KISZ-bizottság téli felkészítő ülészakát, amely három napig tartott (február 5-6-7.) a Kinizsi utcai Hazafias Népfront helyiségében rendezték meg.

A program az elmúlt félévi munka értékelésével kezdődött. A résztvevők egyenként számoltak be a végzett munkájukról és vázolták a következő félévi feladatokat.

A KISZ-bizottság ezt követően a munkastílust és a KISZ-munka feltételeit tárgyalta meg. Viszonylag fiatal a testület, éppen ezért nagy hangsúlyt fektettek a bizottság munkájának értékelésére, arra, hogy a féléves tapasztalatok alapján, melyek azok a vonások, amelyeket továbbra is követni kell. Egyetemenk összesítve megállapították, hogy a jövőben nagyobb hangsúlyt kell kapnia az elvi irányításnak és kevesebb energiát kell fordítani az operatív teendők elvégzésére. Ezt a követendő szemléletet részben tükrözi a KISZ-bizottság által elkészített üléstervezés.

Jelentős időt szentelt a bizottság a kádermozgás és az utánpótlás megvitására. Személyi változások várhatók a KISZ-bizottságban a közeljövőben. De mint számbavették a mozgás csak kis létszámot érint és így az újonnan megválasztásra kerülő vezetők beilleszkedése nem lesz gond. A KISZ küldött-értekezlet jelölőbizottságának vezetője Gyömrői Gábor lesz, határozott a KISZ-bizottság.

Szó volt a téli felkészítő tanulmányi munkáról. Ez alkalommal Bihar Péter, a KISZ-bizottság tanulmányi felelőse ismertette az állami vezetés intézkedési tervét a tanulmányi tevékenység megszilárdítására.

Az egyetemi KISZ-szervezet a félév folyamán kollégiumi aktívát ültet. Itt a Kollégiumi Intéző Bizottság 1976-ban hozott irányelveinek végrehajtását tárgyalják meg. A kollégiumi aktívát előkészítéséhez is hozzáálltak a háromnapos felkészítő ülészakán. Napirendre tűzte a bizottság az általános kari KISZ-

vezetőség, illetve szervezet munkájának értékelését, különös tekintettel az új szervezeti felállásra. Mint ismeretes a kari titkárhoz és érdekvédelmihez kapcsolódik az új forma szerint a szakvezetőség. Féléves működésük alapján a bizottság megállapította, hogy az új szervezeti konstrukció bevált, sőt beszéltek arról is, hogy ezt a formát jó lenne a többi karon is bevezetni, mert ezzel közvetlenebbé válna a tagság és a vezetőség közötti kapcsolat.

A bizottság összeállította a rendezvény-naptárt és az üléstervezet. Foglalkozott a reszortképzés helyzetével, a pol-képzés időzítésével és az értékelő periódus ütemezésével.

A kari küldött-értekezletre április 15-éig kerül sor. Az egyetemi KISZ-küldött-értekezlet április 20-án lesz, ahol is megválasztásra kerülnek az új KISZ-bizottsági tagok.

A felkészítő ülészakán végén a KISZ-bizottság aktuális ügyekkel foglalkozott.

TDK, elsős szemmel

Egyetemesre plakátok hívoztak a TDK-előadásokra. Noha vonzott a kíváncsiság, mégsem egészen önszántamból határoztam el, hogy egyet közülük meglátogatom. Már a téma-jegyzék olvasása során felkeltette érdeklődésemet a Gazdaságpolitikai szekció egyik előadása, mely a „Gondolatok népgazdaságunk helyzetéről” címet viselte. A téma rendkívül széleskörűnek ígérkezett, ami elég ritka a TDK-k között, hogy valakik — mint Pálos György és Zs. linszky András tette — nem egy általuk jól ismert és szűken behatárolható területtel foglalkoznak, hanem egy óriási áttekintőkészséget és szinte összefoghatatlan ismeretanyagot igénylő tárgykör tanulmányozásába és elemzésébe fognak. Eleve dicséretre méltó volt ez a próbálkozás, amit az érdeklődők jelentékeny száma is mutatott — hiszen annak az előadásnak elhangzása után szinte kiürült a terem.

A problémák felvetése túlmutatott egy TDK-dolgozat

befogadóképességén és talán ez okozta a megvalósítás korlátait is. A TDK hallgatása közben érezhető volt, hogy most még — elsős fejfel — milyen keveset tudunk — hiszen néha, mintha kínaiul beszéltek volna —, de biztató távlatot nyújtott, hogy majd mi is eljuthatunk ilyen pontra. Igen kevés elsős arcot lehetett találni a TDK szekció hallgatósága körében, noha rengeteg hasznosító és érdeklődésre számotartó anyagot kínáltak.

Tapasztalataim birtokában legszívesebben kötelezőnek minden első egy-egy TDK-előadás meghallgatására — némelyekre ráférne jelenlegi tudásuk korlátozott voltának elismerése, hogy felmérje az előtte álló tudásanyag hatalmas voltát és a napról-napra tanuláson túlmutató lehetőségeket. Talán inspiráló hatást is gyakorolna arra, hogy céljainkat és a hozzájuk vezető utat minél előbb és megfontoltabban meghatározzuk.

Fluck Zsuzsanna

A popzene a nyereséges

A piacszerzés szekció keretében Kelemen Ilona (IV. évf. áruforg. szak.) egy igen érdekes és mindenkihez közelálló zst dolgozott fel. Témája: A hanglemezyártás és forgalmazás (a hanglemez szerepe a zenehallgatás, kultúra változásában). Tartalmazza többek között a gépi-reprodukált zene megjelenésének jelentőségét, a hanglemezyártás helyzetét, társadalmi szerepét, a hanglemezipiacok alakulását, a magyar hanglemez ipar helyzetét és várható fejlődését az elkövetkező években.

Ilonával a TDK munkájáról, a témához hű környezetben, a Magyar Hanglemezyártó Vállalatnál beszélgettem, ahol egyhónapos téli szakmai gyakorlatát tölti.

Dolgozatod témáját tekintve rögtön felmerül a kérdés: milyen kapcsolatban állsz a zenével?

— Természetesen nagyon szeretem a zenét és a lemezeket is, otthon körülbelül száz komolyzenei lemezünk van. Nem beszélhetek valamiféle családi zenei hagyományról, én is csak pár éve kezdtem érdeklődni a muzsika iránt. De zenei képzettségem nincs, így számomra a pihenést, a kikapcsolódást jelenti.

Hogy gondoltál arra, hogy a hanglemezforgalmazás témában TDK-dolgozatot írsz?

— Mind a piackutatás iránti érdeklődés, mind a zene szeretete közrejátszott ebben. És minthogy második szakmai gyakorlatomat töltöm az MHV-nál — amellé, hogy nyáron a kötelező gyakorlaton kívül is dolgoztam itt — igen közel került hozzám ez a téma. Az egyetem elvégzése után is minden bizonnyal eh-

hez a vállalathoz jövök dolgozni piackutató minőségben. Ez a vállalat most bővült ki és a marketing részleget várhatóan tovább bővítik. Az MHV legnagyobb problémája a készletelés és az eladás. Össze kell hangolnia a kulturpolitikai és nyereségszabályozási célokat. A vállalat állami támogatásra nem szorul, és érdekes tény, a popzene a nyereséges. Nagy probléma a kiskereskedelmi hálózat elégtelensége, kevés nálunk a szakbolt. Ausztriában például 2,5 ezer boltban lehet lemezt kapni, nálunk csak 600-ban. Nagy áruházakban is be kellene vezetni a lemezárulást, az elkövetkező években talán erre is nyílik megoldás.

Milyen szakirodalmat használtál fel?

— Sajnos e témában a kutatások még gyerekcipőben járnak, igen kevés írott anyagom volt. Felhasználtam külföldi kiadványokat, Umberto Eco: Nyitott mű című könyvét és az 1976-os Figyelőt.

Kik segítettek a munkában?

— Szakszemináriumra Hoffmann Istvánnéhoz járok a piacszerzés tanszékre, a Hanglemezyártó Vállalatnál pedig segítségemre volt a kereskedelmi osztály igazgatója és a sajtóosztály vezetője. — A diplomamunkáidhoz felhasználd ezt a dolgot!

— Igen, de jó csomó dolgot át kell fésülni benne és természetesen kiegészíteni a vállalat jövője szempontjából kidolgozandó tervekkel.

Időközben megvolt az eredményhirdetés is, amelyen a Piacszerzés szekcióban dolgozatod II. díjat kapott. Gratulálunk!

Geszi Margit

A szó a „pártatlan” tagé

A készletgazdálkodási szekció két napon keresztül tanácskozott, ezalatt kilenc előadás hangzott el és került megvitatásra. A dolgozatok írói a zsüri két tagjának szakszemináriumára járnak, ezért a szekció munkájáról Balaton Károlyt, az üzemszervezési tanszék oktatóját a zsüri „pártatlan” tagját kérdeztem meg.

Milyen általános jellemzőket emelnél ki a szekció munkájáról?

— Voltak szakirodalom — feldolgozó munkák, amelyek elméleti megközelítést adtak a készletgazdálkodásnak. Ugyanakkor a dolgozatok többsége törekedett arra, hogy az elméleti ismereteket egy vagy több vállalat gyakorlati életére, készletgazdálkodásának korszerűsítésére alkalmazza.

Volt tehát példa a téma elméleti és gyakorlati, makro- és vállalati szintű megközelítésére egyaránt.

Mi jellemezte az előadásokat?

— Ez nem volt egységes, hiszen függ az előadók fellépésétől, egyéniségétől. Az értékelés fő szempontja nálunk is a dolgozat és az előadás tartalma volt, valamint az, hogy a kérdésekre adott válaszok mennyire a lényegre ragadták meg.

Milyen a szekció képe, ha az elmúlt évekkel hasonlítod össze?

— Erre nem vállalom, mert az elmúlt évek készletgazdálkodási szekcióit nem ismerem eléggé. Ha azonban ezt a mostani ülést hasonlítom össze néhány olyan szekcióval, amelyeket meglátogattam, akkor megállapíthatom, hogy a viszonylag homogén téma egységes társaságot hozott össze, sok hozzászólás, kérdés, egyetértés vagy egyet nem értés hangzott el, s így a vita valamivel élénkebb volt, mint néhány más szekcióban.

már

A TDK-KONFERENCIA A SZÁMOK TÜKRÉBEN

Az idei — 1978/79. évi — TDK-konferencia a tavalyinál sikereesebbnek mondható. Mennyiségileg mindenképpen előrelépés történt, ugyanis tizet több dolgozat került konferenciára. A szekciók száma változatlan maradt, de eltűnt a vegyipari szekció, egy módszertani szekció a matematikába olvadt be, a politikai gazdaságtan pedig — lévén, hogy csak egyetlen dolgozat készült kifejezetten ebből a témából — a filozófia szekcióba sorolódott, amely ez alkalomból a marxizmus-leninizmus fedőnevet viselte. Örvendetes, hogy újra színrelépet a vállalati szervezés, a tavalyi ötszázötven társadalompolitika szekció pedig ismét szétbomlott tartalmának megfelelően szociológiára, munkatudományra és társadalmi tervezésre — bár ez utóbbiakat akár új szekcióknak is tekinthetjük.

A dolgozatok írói zömmel felsőévesek; mindössze egyetlen másodéves szerző jelentkezett, csupán tíz harmadéves, szemben a negyvenkilenc negyedévesével és a huszonhét ötödévesével (ők huszonheten mindannyian a kifutó népgazdasági tervező-elemző szak utolsó mohikánjai, akikkel úgy látszik nem tudják felvenni a versenyt az utód tervgazdasági szak versenyzői — mindössze tizenegy dolgozattal). Végzett hallgató csak három szerepelt. A dolgozatok karok szerinti megoszlása: Általános kar — negyvenhat, ipari kar — harminc, kereskedelmi kar — tizennégy dolgozat. Egy híján negyven dolgozat tervszakos hallgatók munkája, mintegy húszat iparszakosok írtak. Feltűnő, hogy a nemzetközisek között csak egy „tudományos diák” akadt, és különösen kirívó, hogy tannár szakról csak kettő (!) dolgozat jött össze. A dolgozatoknak több mint egyharmada szakkollégisták tollából fakadt, tőlük került ki az egyik eddigi csoportosításba sem illő kollektív mű, melynek elkészítésében tízen vettek részt. Hét dolgozatot ketten írtak, a többi egyéni munka volt.

Az idén nem tünnek fel négy-öt dolgozatot is író „tdkgyárosok”, de mintegy tízen több dolgozatban is közreműködtek, s úgy tűnik megértte, hiszen valamelyik művük mindannyiuknak elismerésben részesült. Ha már a díjaknál tartunk: a zsüri tizenhárom első díjat adott ki, a marxizmus-leninizmus szekcióban kettőt is, míg a gazdaságpolitika szekcióban — az alacsony színvonalra való tekintettel egyet sem, a többiben egyet-egyet. Huszonkilenc második és harmadik díjas dolgozat született, emellett öt szekció kivételével mindenhol ítétek oda különdíjakat is (tanszéki, minisztériumi és vállalati jutalmakat). A díjazott dolgozatok szerzői közül tízen a tavalyi konferencián is szerepeltek, többségük már akkor is nvert díjat — néhányan tavalyi dolgozatukat fejlesztették tovább, néhányan új témával jelentkeztek. Arról, hogy mennyire számít a jó témaválasztás most is meggyőződhetünk, ha végignézzük a díjnyertes dolgozatok címeit. Egy érdekesség: környezetvédelmi témából két dolgozat született; mindkettő első díjat nyert.

A. Z.

A címek nem voltak elég csábítóak

Egy dolgozat, egy referátum sikere rendkívül sok objektív és szubjektív tényező együttes hatásától függ. Ezek: a jó témaválasztás; pontos, lelkiismeretes kidolgozás; széleskörű szakirodalom ismerete; a viszonylag jó előadásmód; a címválasztás; jó fellépés stb.

A szociológia dolgozatok nagy részében ezen szempontok egyike-másika nem érte el a minimális szintet sem. Tekintésük először a címválasztást. Első legfontosabb hiányosság, hogy a dolgozatok egyáltalán nem a címben megjelölt témával foglalkoztak. A fellépés és az előadásmód a legkényesebb és legszubjektívebb pontja a megítélésnek. Az feltétlenül alapkövetelmény, hogy aki előadja a referátumot, az érthetően és helyesen beszéljen magyarul. Sajnos ezekre is volt ellenpélda. Az előadásmód másik kényes kérdése a magabiztosság.

Örömmel tapasztaltuk, hogy a szociológia tanszék nemcsak hogy magabiztosságra inspirálta a résztvevőket, hanem le is jöttek a katedrőről, ezzel is érzékeltetve, hogy itt nem posztok és funkciók, hanem gondolatok összecsapásáról van szó.

A témák lényegesen érdekesebbek voltak, mint ahogy a címek alapján azt várni lehetett. Néhány gondolat: „... A vállalati vezetés impozanciája mögött meghúzódó irreális bérpolitika, amely nem képes megtartani a munkaerőt...; A vezetők kiválasztása nem társadalmi-politikai vagy gazdasági érdemek és eredmények alapján történ, hanem a korábbi személyes kapcsolatoknak volt döntő hatása (Farkas-Nagy Husszein).

Több dolgozatban (Mizsei, Antal) került elő a dogmatikus maradványok és a provinciális szemléletmód keveredése, amely az irracionális intézkedések véghezvitelét segíti elő. „Vannak helyi intézkedések, amiket mérlegelni kell és vannak a felülről jött

intézkedések, amelyeket felesleges mérlegelni.”

Stílusában Mizsei Kálmán és Antal László dolgozata volt a legjobb. Az előbbi szinte irodalmi igénytel adta vissza egy falu hangulatállapotát, amelyet egy gazdasági döntés hozott létre, nevezetesen egy fúzió. Az utóbbi drámai erővel festett tragikus képet egy Zala megyei tanács közveti oktatási helyzetéről. A dolgozatra tragikus oldalát domborítja ki, hogy érezhetően nem egyedi, speciális jelenségről van szó.

A dolgozatok tartalmi értékéről Elek Sándort a szekció titkárárt kérdeztem.

— A kilenc előadás közül négy volt igazán magas színvonalú, tulajdonképpen mint dolgozat jó volt a Farkas-Nagy Husszein szerzőiáros munkája is, de az előadás sokat levont ennek értékéből. A legjobb Mizsei Kálmán és Györi Péter referátuma tetszett, Mizsei esettanulmánya jól fogta össze a különböző oldalakat megvilágító szálakat és ehhez járult még a szinte irodalmi stílus. Györi Péter munkájának legfőbb erénye, hogy új, eddig még érintetlen témát választott, s ezt igen alaposan dolgozta ki.

— Ön szerint az idei szociológia TDK színvonalát elérte-e a két évvel előttiét?

— Igen, elérte.

— Ez esetben mivel magyarázható a gyér látogatottság? Úgy tudom, két éve új termet kellett keresni, mert nem fértek be az érdeklődők.

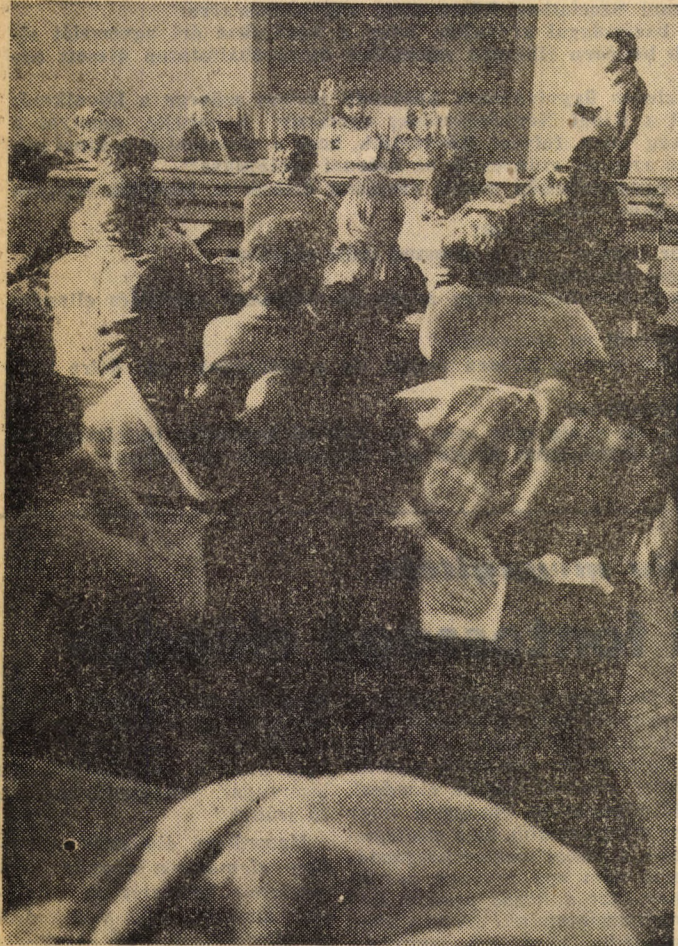
— A címek nem voltak elég csábítóak, ezt azonban kiküszöbölne egy tartalmi összefoglaló, amelyet a referálók frónának és kitűznék a hirdetőtáblára, így az érdeklődők válogathatnának.

Végezetül még egy tényezőt hadd tegyek hozzá. Nevezetesen, ha egy diák azért mulaszt órát, mert TDK-dolgozatokat hallgat (és tényleg ott van), akkor azt a szemináriumvezetők ne provokatív lógiszi kísérlenek, hanem esetleg egészséges érdeklődésnek tekintsek.

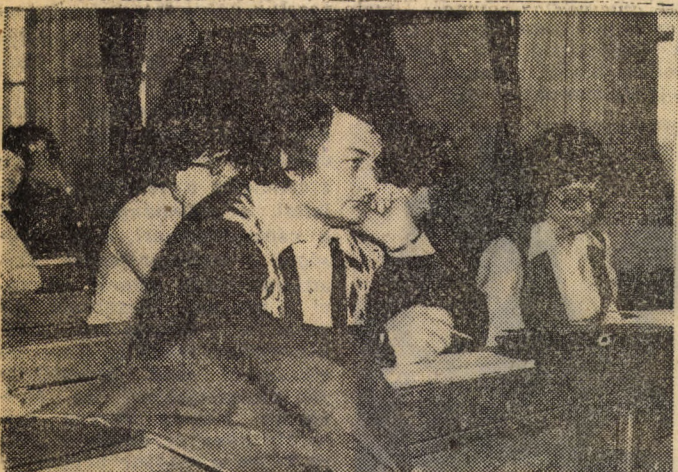
Lux Walter

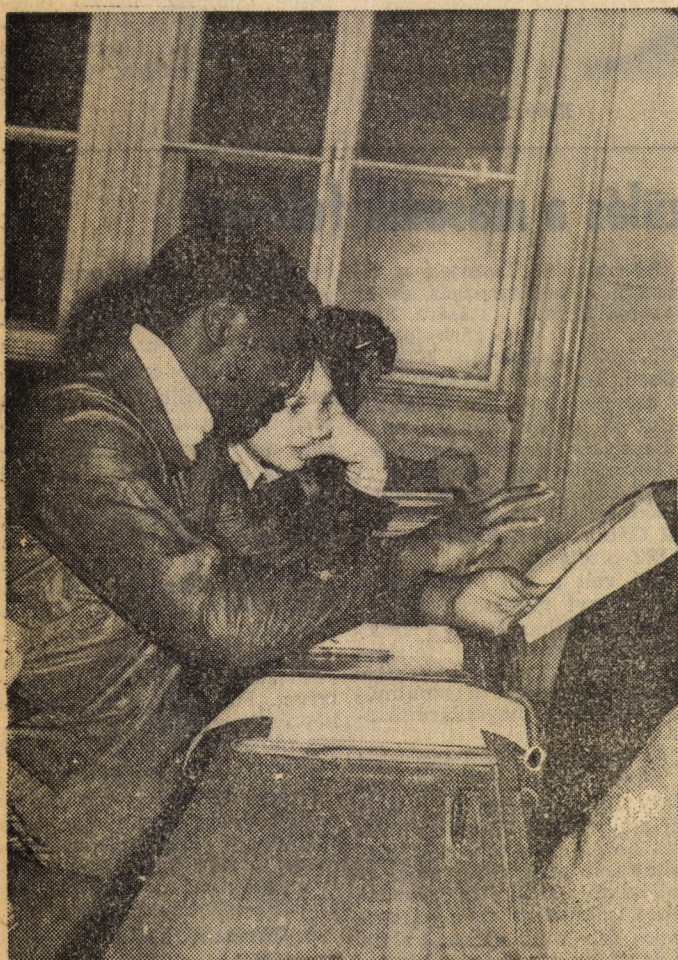
A TDK konferenciát Palánkay Tibor rektorhelyettes nyitotta meg

Ülésezik a szociológia szekció

Összpontosítva

Nemzetközi figyelemmel a TDK-n

Fotó: Fáth Péter

Szemtől szembe

— pár mondatban

Megtartotta évi „ülésszakát” a Tudományos Diákköri Konferencia. Boródi Ferenc III. helyezést ért el szekciójában.

★

— A „dobogós” pályamunka témája?

— Hogyan hatott a bányászokra a nógrádi szénbányászati visszafejlesztése?

— Mi is történt tulajdonképpen Nógrádban?

— Gazd. pol. okokból Nógrád megye szénbányászata a hatvanas években visszafejlesztették. Az akkori döntés az embereket mennyiben érintette? 14—15 ezer emberből 6 ezren maradtak a szakmában. Mi történt az „elbocsátott” bányászokkal?

Ezekre a kérdésekre próbáltam választ keresni.

— S milyet találtál?

— A probléma rendkívül sokoldalú — így megválaszolása nem egyszerű. Még 50 oldalon keresztül sem sikerült tökéletesíteni. A kérdés vizsgálatánál a szociológia eszközeit alkalmaztam. Elsősorban a jóvedelmekre, az új munkakörbe illeszkedő dolgozók problémáira, életvitelére, a nők megváltozott szerepére, a közhangulat vizsgálódásaira koncentráltam.

— Mennyiben nyújtott segítséget szakmai felkészülésedhez a dolgozat?

— Annak része, attól nem választható el. Csak úgy teljes a szakmai felkészülés, ha a tanultakat alkotó módon egy-egy új elméleti vagy gyakorlati probléma felderítésével is aktivizáljuk.

— Mi a dolgozatod célja?

— Egy kevésbé ismert történet élethű beszámolója törekedtem. Elsősorban általános társadalmi-gazdasági kérdések vizsgálódásával foglalkoztam — ez más átlagban is útmutatást jelenthet egy iparág visszafejlesztésénél a jövőre nézve.

— Ez az „elődiplomamunkának” is nevezhető szakdolgozat után jön az igazi diploma. Mit tervezel utána?

— Természetesen közgazdasági területen fogok elhelyezkedni, de munkámnál a szociológia fegyvertárát szeretném kiismerni és alkalmazni.

(b. é.)

„A zsüri nehéz helyzetben van”

— Ezekkel a szavakkal is kezdhetné volna — értékelését Kovács Géza, a szekció elnöke, miután Nováky Erzsébettel, Korompai Attilával és Kulcsár Dezsővel megvitaták az elhangzott dolgozatokat. Valóban így volt, a társadalmi tervezés szekciójában magas színvonalú, tudományos értékű dolgozatok hangzottak el; közülük igen nehéz volt kiválasztani a „legjobbát”.

Bali Gellért (V. évf. ngt) egészségügyi tervezésünkről tartott előadást. Bár csak dolgozatának főbb gondolatait mondta el, sok új, eddig még kellőképpen nem vizsgált összefüggésre világított rá.

Tombác Endre (V. évf. ngt) a tervezés és a környezetvédelem égetően aktuális problémakörét dolgozta fel. Tartalmass előadása is tükrözta mennyire járatos a témában. Díjnyertes dolgozata megmutatta, hogyan lehet az egyetemen tanultakat és a nem az egyetemen, de az egyetemi évek alatt tanultakat úgy ötvözni, hogy azok egy másfajta tudományterületen is alkalmazhatók legyenek.

Tózsér István (II. évf. áruforg.) a szekció egyetlen nem népgazdós előadója volt. A vidéki ipartelepítés kérdését tanulmányozta; annak okait, előzményeit, lefolyását, következményeit vizsgálta. Külön kiemelendő, hogy a SZET-es

MARXIZMUS—LENINIZMUS

I. díj: Agg Zoltán (IV. évf. tervgazd.) és Kiss Judit (IV. évf. tanár „A”), III. díj: Csomos József (IV. évf. tervgazd.) és Nagy Katalin—Winkler János (IV. évf. közlekedés-áruforgalmi).

GAZDASÁGPOLITIKA
II. díj: Pálos György—Zsilinszky András (IV. évf. tervgazd.), III. díj: Rév András (IV. évf. ipar) és Steiner Gyöngyi (IV. évf. ipar).

TÁRSADALMI TERVEZÉS
I. díj: Tombác Endre (V. évf. népgazd.), II. díj: Király László (III. évf. tervgazd.), Különdíj: Bali Gellért (V. évf. népgazd.).

PÉNZÜGY
I. díj: Forgács Zoltán (IV. évf. pénzügy), II. díj: Domonyi Eta (IV. évf. ipar), III. díj: Csapó Anna (IV. évf. pénzügy), Különdíj: Figura Margit (V. évf. népgazd.) és Varga Sándor (IV. évf. pénzügy).

SZOCIOLÓGIA
I. díj: Györi Péter (V. évf. népgazd.), II. díj: Mészai Kálmán (V. évf. népgazd.), III. díj: Antal László (V. évf. népgazd.) és Boródi Ferenc (III. évf. ipar).

MATEMATIKA, MÓDSZERTAN

I. díj: Vastag Gyula (IV. évf. népgazd.), II. díj: Lau Uta—Lau Gerd Rainer (IV. évf. tervgazd.), III. díj: Kőrösi Gábor (IV. évf. tervgazd.). Különdíj: Dobák Miklós—Kishalmi Zoltán (V. évf. népgazd.).

PIACSZERVEZÉS
I. díj: Ujlaki Judit (IV. évf. áruforgalmi), II. díj: Kelemen Ilona (IV. évf. áruforg.) és Kunics Magdolna (IV. évf. külgazd.).

MUNKATUDOMÁNY
I. díj: Pulay Gyula (V. évf. népgazd.), II. díj: Laczkó József (V. évf. ipar) és Trenovszky István (IV. évf. ipar), Különdíj: Alföldi István (IV. évf. ipar) és Molnár Ilona (IV. évf. ipar).

VILÁGGAZDASÁGI ÉS KÜLKERESKEDELMI KAPCSOLATOK
I. díj: Récezy Imre (III. évf. külgazd.), II. díj: Dezséri Kálmán (IV. évf. külgazd.), III. díj: Hajnalna Zsolt—Kiss Árpád (III. évf. külgazd-áru) és Kiss Gabriella (IV. évf. külgazd.). Különdíj: Schütt Margit (IV. évf. külgazd.).

VÁLLALATI DÜNTÉS-ELŐKÉSZÍTÉS, SZERVEZÉS

I. díj: Rajk László Szakkollégium Döntésméltó szekció, II. díj: Kishalmi Zoltán (V. évf. népgazd.), III. díj: Bögel György (IV. évf. ipar) és Sepsey György (IV. évf. ipar).

VÁLLALATI GAZDÁLKODÁS
I. díj: Dobák Miklós (V. évf. népgazd.), II. díj: Kötő Magdolna (V. évf. népgazd.), Különdíj: Balogh Margit (IV. évf. közlekedés).

KÉSZLETGAZDÁLKODÁS
I. díj: Máró Éva (V. évf. népgazd.), II. díj: Koczka László (végzet) és Böröcz Ildikó (V. évf. népgazd.), III. díj: Balogh Iván (V. évf. népgazd.), Különdíj: Sárdi Károly (V. évf. népgazd.) és Kovács Zsuzsa (IV. évf. ipar).

AGRÁR
I. díj: Nick József (IV. évf. agrár.), II. díj: Tóth József (V. évf. népgazd.), III. díj: Nagy Husszein Tibor (IV. évf. agrár), Különdíj: Kiss Árpád (III. évf. agrár), Balla Jolán (IV. évf. agrár) és Németh Gyöngyi (III. évf. agrár).

TDK-díjnyertesek

Az elfogadhatóság szintjén

A vállalati gazdálkodás szekció munkájáról dr. Megyeri Endrét, a szekció elnökét kérdeztük meg.

— Általában mi a véleménye a dolgozatok színvonaláról, elégedett-e a beadott dolgozatok számával?

— Ebben a szekcióban öt előadás hangzott el, azonban a dolgozatok tényleges számát nehéz megítélni, hiszen más szekciókban is előfordultak vállalati gazdálkodási problémák. Bár a szekcióbeli dolgozatok mindegyike elérte a TDK konferencia által támasztott követelményeket, úgy érzem, egy részük inkább az elfogadhatóság szintjéhez állt közel, a korábbi évek szintjét nem lépték túl. Igazán kiemelkedőnek az I. díjas dolgozatot tartom, véleményem szerint elég nagy különbség volt az első és a többi között.

— Az első díjat nyert dolgozat minnek köszönheti sikerét?

— Dobák Miklós „Vállalati beruházási döntések — döntést segítő” című dolgozatának sikere több tényezőtől tevődik össze. Egyrészt igen aktuális — a gyakorlatban sem megoldott problémával foglalkozott: hogyan lehet a vállalati beruházást több cél mérlegelésével integrált vállalati tervezési modellben elhelyezni. Erénye, hogy nem csak kritikai elemeket tartalmazott a dolgozat, hanem egy kon-

ceptiót is felvázolt, elég részletesen, új elemeket tartalmazó módon. Érezni lehetett az előadásból, hogy több éves munka eredménye és hogy az előadó vállalati tapasztalatokkal rendelkezik.

— Milyen tanulságokkal szolgált az idei vállalati gazdálkodás szekció?

— Az egyik tanulság éppen az, amit az előbb már kiemeltünk: tudományos diákköri munkára csak módszeresen, egy témával huzamosabb ideig

foglalkozva lehet felkészülni. Nemcsak a szakirodalomra kell építeni a dolgozatot; hanem gyakorlatban szerzett tapasztalatokra, gyakorlati szakemberekkel való kapcsolatra is. Bár fontosnak tartom a fogalmak szabatos definícióját, de elkerülendőnek érzem, hogy ez a gyakorlati problémák tárgyalásának rovására menjen, ami az idej dolgozatokban néhol előfordult.

F. A.

„Én is leszek egyszer nyugdíjas”

„Hogyhogy maga fiatalember létére a nyugdíjasok problémáival foglalkozik?” — kérdezte a TDK-nyertes hallgatótól a nyugdíjas gépirőnéni, aki elvállalta a dolgozat leírását. „Én is leszek egyszer nyugdíjas” — hangzott a felelet.

Igy kezdte Pulay Gyula (V. évf. népgazdterv.) TDK-dolgozatának előadását a Munkatudományi szekcióban. Témája — a nyugdíjasok foglalkoztatásának néhány tervezési és szabályozási vonatkozásai — aktuális, jelenleg sokakat érintő és érdeklő társadalmi, s egyben gazdasági kérdés, amely a közvélemény előtt is vitatott téma. Dolgozatának külön is erénye volt, hogy a matematikát eszközként használta fel, s nem önmagáért. Feltűnt, s így külön is említésre méltó, hogy szépen-beszélt magyarul, választékosan fejezte ki magát, s nem szakzsargonban adta elő mondanivalóját. Ritkaság ez a közgazdászoknál!

Timár János a munkatudományi tanszék vezetője, a szekció elnöke a következőképpen összegezte benyomásait a szekció munkájáról: — Évről évre növekszik a színvonal és szélesedik a té-

ma. Idén nőtt az empirikus kutatások aránya, hiszen a 7 dolgozatból 4 vállalati empirikus vizsgálat volt. Az volt az igazán jó munka, ahol gondolkodtak a hallgatók és a saját tapasztalatukat kritikusán elemezték. Sajnálatos, hogy meglehetősen kicsi volt az érdeklődés. Pedig akadtak színvonalas, jó dolgozatok, így mindenekelőtt Pulay Gyulát, aki az első helyezéssel kivül tanszékai nívódíjban is részesült. Két második helyet adtnak ki. Az egyiket Laczkó Józsefnek (IV. évf. ipar), aki a deviáns magatartásokat vizsgálta egy építőipari munkásszervezetben, a másikat pedig Trenovszky Istvánnak (IV. évf. ipar), aki az érvényes szabályozók tükrében vizsgálta a Magyar Hajó- és Darugyár bérpolitikáját. Erre a munkára Trenovszky István a Hajógyár vállalati különdíját is megkapta. Ugyancsak vállalati különdíjjal jutalmazta az Ikarus Karosszéria- és Járműgyár Molnár Ilona (IV. évf. ipar) dolgozatát, aki a keresetek és összetevőinek — bér, nyereségrészesedés — alakulását és optimális arányukat vizsgálta az említett gyárban.

—si

Ünnepélyes záróülés

Az 1978/79. évi Tudományos Diákköri Konferencia záróülésén a zsürielnökök értékeltek a szekció munkáját, majd Palánka Tibor tudományos rektorhelyettes átadta a díjakat, egy-egy meleg köszönetbeszélés kíséretében. A zsürielnökök előrelépésről számoltak be a dolgozatok számát — s egy szekció kivételével —, színvonalát illetően is. A szekciókon való részvétel a tavalyinál magasabb, de még mindig egyenletlen volt. Általában a délelőtti üléseken többen voltak. A jó hangulatú ülésen a zsürielnökök látható örömmel számoltak be az elért eredményekről, de szót ejtettek a hiányosságokról is. Marton Imre szerint a konferencia felüdülést jelentett; a lehangoló és sivár vizsgaidőszak után öröm volt hallani a felkészült diákokat, a hozzáértő hozzászólásokat. Amin

még javítani kell: az előadómód és a vitakészség. Mandel Miklós az „egyéb kategóriájú és színvonalú” dolgozatokat felsorakoztató gazdaságpolitikai szekció zsürielnöke ugyancsak az előadásmóddal volt elégedetlen. Néhány szerző annyira szintelenül darálta el mondanóját, oly kevéssé azonosult saját művével, hogy az a hallgatóságban semmilyen visszhangot nem tudott kiváltani. Ezért volt ő az egyetlen nyíltan elégedetlen zsürielnök.

Meszéna György ismét javasolta, hogy a díjat nyert hallgatók eredményét vezessék be az indexbe. Összességében a konferencia eredményes volt. A díjazottak a tapsot nem érdemtellenül kapták, hiszen nagy lépést tettek előre saját elméleti, szakmai fejlődésükben, az eredményes diplomamunka megírása érdekében.

—tán

Baj van a kádermunkával. Már régóta baj van: a Központi Bizottság már 1973 novemberében megállapította ezt, majd 1978 áprilisában újból foglalkozott a kérdéssel. Ez utóbbi határozatból választott mottó HÉTHY LAJOS: A VÁLLALATI VEZETŐK KIVÁLASZTÁSÁNAK DEMOKRATIZÁLÁSÁNAK MUSA című cikke elé, amely a VALÓSÁG januári számában jelent meg. Héthy egy konkrét építőipari vállalat példáján keresztül általánosítható következtetéseket fogalmazott meg:

„Azok a problémák, amelyek a vezető kiválasztás gyakorlatában az elmúlt harminc év során előfordultak, nem a követelmények hiányosságából származtak, hanem abból, hogy az érvényesítésüket biztosító szervezeti struktúra működése olykor eltért a kívánatostól a szándékoltól, s megakadályozta, korlátozta, hogy a vezető kiválasztásának fontos kérdéseiben a társadalom érdekei fejeződjenek ki. Ennek következménye az a közismert helyzet, hogy a vezető kiválasztásánál a szubjektívizmus eluralkodik, hogy egyes vezetők alkalmazhatatlannak bizonyulnak pozíciójukra, s az alkalmazhatatlanság nem csupán a szakmai felkészültségben mutatkozik meg, hanem politikailag, vezetőkézségüket tekintve emberileg is. A jelen tanulmány azt kívánja bemutatni, hogy ezek a közismert, gyakran ostromozott negatívumok nem egyszerűen véletlenszerű, elhibázott személyi döntésekből fakadnak, hanem a vezető kiválasztás szervezeti mechanizmusának bizonyos sajátosságából, ha úgy tetszik elégtelenségéből.”

„A vezető kiválasztás gyakorlatának elemzése azt mutatja, hogy egyik oldalról a szakmai alkalmasság tényezőinek az érvényesülése igen esetleges, viszont másik oldalról a politikai alkalmasság faktora nagyon is erőteljesen hat. Ez a realitás tükröződik vissza az embereknek, maguknak a vezetőknek a gondolkodásában, cselekvésében is akkor, amikor kiválasztásuk után is politikai alkalmasságuk demonstrálására tesznek újabb és újabb lépéseket, holott szakmai alkalmasságuk kérdőjelezhető meg... Mindebből könnyű lenne azt a magától kinalkozó következtetést levonni, hogy — mint sokan mondják — ipari viszonyaink „túlpolitikizáltak”, a gazdaságban túl nagy szerepet kap a politikai elem, ami a vezető kiválasztás gyakorlatában a politikai alkalmasság túlhangsúlyozásához vezet a szakmai alkalmassággal szemben. Ez a gyakorlat — amelynek érvényesülésére a vizsgált vállalat is példa — gyökeresen szemben áll a párt politikájával, azzal a felismeréssel, hogy a gazdaságba csak a gazdasági mozgástörvényei megengedte módon lehet beavatkozni, ami a vezető kiválasztásra vetítve azt jelenti, hogy a szakmai alkalmasság sohasem szorulhat háttérbe a politikai alkalmasság mellett...” Ezek mellett azonban döntő szerepet játszik egy harmadik elem:

„Kutatási eredményeink azt mutatják, hogy a vezető kiválasztásban az ismert elveken túl olyan megfontolások is szerephez jutottak, amelyekkel nem szándékoztunk, szabályozatlanul, sőt a hármast követelménnyel szemben állónak kell tekintenünk. A szubjektívizmusról, azokról a baráti, haveri, adott esetben »elvtársi» kapcsolatokról van szó, amelyek a vezető gárda egyes csoportjait egymással, de olykor vállalaton kívüliekkel, nemegyszer az ágazati irányító szervek és a politikai-társadalmi szervek képviselőivel összefűzték...”

„Végül is hogyan történt a vezető kiválasztása? Ezt nem egyszerűen a szakmai, de nem is a politikai alkalmasság szabályozta — még ha ezek, főleg az utóbbi, nyilván nem lebecsülendő szerephez jutottak is —, hanem végső soron a baráti kapcsolatok, a személyes összeköttetések, a »drótok«... A vállalatnál működő, éppen uralkodó klikkek — amelyek az egymást követő vezetők körül alakultak ki — a poszibilis emberek közül mindig a sajátjaikat segítették pozícióba, sőt arra is módot találtak, hogy egyesekkel szemben lazábban, másokkal szemben szigorúbban érvényesítsék a követelményeket.” Héthy a kiutat a kádermunka demokratizálásában, a döntések nyilvánosságának növelésében látja.

TÜTŐ LÁSZLÓ: A SZOCIALISTA ÉRTÉKREND FEJLŐDÉSÉRŐL c. cikkében, amely a TÁRSADALMI SZEMLE januári számában jelent meg, a társadalmi-gazdasági szerkezetváltozások során történő konfliktusok, tudati zavarok okait vizsgálja a marxi közösségelmélet alapján. Tanulmánya ékes bizonyítéka annak, hogy érdemes néha elővenni a jó öreg Marcot, hiszen különösen a Tőke előmunkálatai máig ható tanulságokkal szolgálhatnak. Tütő A politikai gazdaságtan bírálatának alapvető alapelvét (MEM 46.) és a közvetlen termelési folyamat eredményei (MFSZ 1968. 6. sz.) c. Marx-művekre támaszkodva vázlatosan rekonstruálja az átmeneti társadalmak foglalkozó marxi gondolatokat: az átmeneti alakulatok „lényegét éppen a hagyományos közösség és az annak piacusaiban szerveződő, azt felbomlasztó, áruteremtésen és piargazdálkodáson nyugvó pénzközösség harca képezi. Az egyének ily módon egyszerre két társadalmi közösséghez is tartoznak (és kénytelenek tartozni), ami személyes belső egységük megbomlását, polarizálódását eredményezi.”

Következésképpen: „a szocializmusban élő ember szükségképpen két közösség polgára: egyidejűleg tagja az áruteremtésből következő pénzközösségnek és a társadalmi alkotó közösségnek”. Ennek megfelelően a centralista túlsúlyú korszak propagandájában az emberi-közösségi értékekre való hivatkozás (jelszavak és szövegek) és az erkölcsi ösztönzés volt főlegnyben, míg a decentralizáltabb szabályozás és az anyagi ösztönzés súlyának megnövekedésével viszont felerősödik a tárgyi-gazdasági szempontok érvényesülése.

Az anyagi ösztönzők szerepének növekedése azonban amellet, hogy óriási energiákat szabadított fel azokban a rétegekben, amelyek változtatni akarnak szerény lakásviszonyaikon, életkörülményeiken, főrekednek megszerezni azokat a szükségesnek tartott és most már elérhető közelségbe került javakat és élményeket, mint pl. az autót, a nyaralót, a külföldi utat; egy másik, korábban is viszonylag jó anyagi körülmények között élő rétegben az elbizonytalanodás és irányvesztés jellegzetes tüneteivel, mint pl. a befeléfordulás, lehet találkozni.

Ennek a fő oka a szerző szerint abban ragadható meg, „hogy a valóságban meglevő alternatív törekvőmodell nem tudatosul”. „A felszíni folyamatok mélyén ugyanis egy új típusú személyiség (és értékrend) van létrejövésben, aki a hagyományos polgári és naív kommunisztikus értékrenddel küzdve a jövőbe mutató alternatívát képviseli: a személyes képességek és közösségi szükségletek — természetesen továbbra sem konfliktusmentes — összetételéből fakadó alkotó öntevékenység dinamikus egyéniségfejlesztés, aktív (társadalmi) önmegvalósulás alternatíváját. Ez a szemléletmód és magatartásforma egyre nyilvánvalóbban megjelenik olyan rétegekben, amelyek fizikai vagy szellemi alkotó munkatevékenységet végeznek, vagyis olyan tevékenységet kört találtak, amely adekvát viszonyba hozza egyéni hajlamukat, érdeklődésüket a társadalom számára szükséges aktivitással. Ebben az esetben a munkáért járó fizetés motiválóból fokozatosan átalakul a szabad alkotótevékenység járulékvává.”

„E jól érzékelhető tendenciák és távlatok ellenére közgondolkodásunkban alig érződik az ilyen típusú alternatíva léte... szépirodalmunk alig reagál ezekre a jelenségekre... jelenünk történeti szemlélete kevéssé hatja át közgondolkodásunkat.” Márpedig tudatunk történelmi termék — a történeliség figyelmen kívül hagyásával értékrendünk is eltorzul.

Agg Zoltán

Szöglet

Már megszoktuk, hogy a Közgazdász elsőként kerül a feladatok új kezdeményezéseire, indít el új akciókat. Ez alkalommal is ez történik, amikor helyet biztosít egy új rovat keretében, mindazon véleményeknek, ötleteknek, javaslatoknak és elemzéseknek, amelyek az ifjúsági mozgalom továbbfejlesztése érdekében igénylik a nyilvánosságot.

Néhány szót a címről. Először a „KISZ-sarok” javaslat hangzott el. Úgy érezzük azonban, hogy ez nagyon is olcsó céltáblája lesz ironizálóknak, ha túl gyorsan és folyamatosan egybeolvassák ezt a címet. Némelyek még politikai állásfoglalást sejtjenének az így keletkezett gyenge szó-játék mögött. E szkeptikusokat is szeretnénk megnyerni az ügy számára, ezért megváltoztattuk a címet, szögletre. Van ennek a címnek egy szimbolikus értelme is. A sportriporterek szerint a futballban a szöglet már egy fél gól. Ha a mi szögleteink is ennyit segítenek a nagy mérkőzés eldöntésében, az a mi számunkra teljes győzelem lesz.

Az új rovat céljáról. A KISZ-ről, jelenlegi helyzetéről, nyílt, őszinte viták, beszélgetések szoktak kialakulni, de csak baráti körben. Ilyen alkalomok többnyire az a végkövetkeztetés, hogy a Kommunista Ifjúsági Szövetség meghirdetett feladatai közül, azok töredékét sem látja el. Anekdoták röppennek fel vezetőségválasztásokról, ahol sorolják a reszortokat, hogy mindenkire sor kerüljön egy-

szer a négy év folyamán és nehogy megússza valaki e kínos, kényelmetlen feladatot. Hallhatunk ilyenkor alapszervezetekről, ahol kerekén másfél éve nem volt alapszervezeti ülés, KISZ-tagokról, akik lelkiismeretükre hivatkozással szeretnék kispáncolni a szervezetből, mert nem akarják nevetük és aláírásukat adni a kollektív semmittevéshez. Ugyanakkor, amikor szűk baráti társaságban a vélemé-

zetők módszereire, akik pedig irnak róla, dicsérik fiatalosságát, jól sikerült akcióit (edzett ifjúságért) hibáiként pedig legfeljebb egyes KISZ-tagok passzivitását emlegetik. Ez utóbbiak egy sajátos anti-marxista logikával félresöprik az egyén társadalmi meghatározottságát és tömeges jelenségeket egy-egy ember biológiai felépítettségével, tulajdonságával, azaz a passzivitással magyaráznak, figyelmen kívül

a mi egyetemi ifjúsági mozgalmunktól... A közvélemény tájékozatlansága, az ifjúsági mozgalom belső helyzetéről, valóban elkésérrít.

Küldöttgyűléseken ilyenkor már hallhatjuk, hogy nem kell pánikot kelteni. Ezzel egyet lehet érteni, valóban nem kell, felesleges (!) pánikot kelteni. De azt sem szabad elfelejteni, hogy súlyos helyzetekben a jogos aggodalom egyáltalán nem hiábavaló.

Mi is lenne tehát a rovat célja? Fórumot, lehetőséget biztosítani a nyílt és őszinte véleményeknek, mert ezek a kérdések már régen nemcsak a baráti társaságokra tartoznak. Az elsődleges feladat: megismerni, felderíteni, majd elemezni a jelenlegi helyzetet, egyetemünk egész KISZ-életét, felderíteni azokat az okokat, amelyek ide vezettek. Mindezek ismeretében pedig javaslatot tenni a továbbfejlesztésre. Nagyon fontos megismerni, hogy KISZ-vezetőink és tagjaink valamint tanáraink (!) hogyan látják a KISZ helyzetét.

Az elemzésekben nem szükséges „nulláról” indulnunk, klasszikusaink és kortársaink sokat segítenek nekünk. Meg kell próbálnunk tudományosan feltárni a jelenségeket, ezért ne essen ki tudatunkból mindaz, amit eddig csak „tárgyakként” tanultunk.

Végezetül az eddigi szomorú tapasztalatok miatt egy jó tanács. Kerüljük a személyeskedést, ne a vitapartner személyét, hanem véleményét kritizáljuk!

Boródi Ferenc

KISZ FÓRUM

nyek szenvedélyes és kritikus formát öltöttek, a KISZ-ről szóló jelentések, elemzések viszont rózsaszínűek. Egyes küldöttgyűléseken, de a KISZ lapjában is apró, lényegtelen kérdésekről van szó. Mi az oka annak, hogy míg az egyik oldalon kétségbe vonják a KISZ politikai jellegét, hiányolják ifjúsági temperamentumát, és egyáltalán nincsenek meggyőződve arról, hogy jól szervezett, ütőképés, aktív szövetség lenne, addig a másik oldalon legjobb esetben is „vannak még hibák elvtársak, de ezeket fokozatosan kijavítjuk” stílusú vállveregetéssel találkozzunk. Mi az oka, hogy akik benne élnek, nem érzik magukénak a KISZ-t, nem azonosulnak céljaival, most már rendszeresen formális akcióival, nem érzik, hogy esetenként protestálásuk hatással lenne saját felsőbb KISZ-ve-

hagyva azokat az okokat, amelyek kikényszerítik egyetemtől, hogy távolartsák magukat a KISZ-ben végzett munkától. A közvélemény, amelynek egy része a Magyar Ifjúság csásos hölgyfotóin vagy az Ötödik sebesség bárnyú poplemez és farmer riportjain nevelkedett, másik része pedig kívülről szemléli a számára már nem aktuális eseményeket, valószínűleg nagyon meg lenne lepve, ha mélyebben megismerné a KISZ-alapszervezetek világának szomorú valóságát. Azt hiszem, hogy saját tanáraink sincsenek egészen tisztában, hogy mi is zajlik valójában a mélyben, mert akkor nem tennék (elnézést a kifejezésért) ilyen felettébb naiv javaslatokat, hogy talán a KISZ-nek kellene az előadások látogatottságát szorgalmazni és ellenőrizni. Ezt elvárni jelenleg

Vita helyett, de még mindig a tábor kapcsán

Előző számunkban két elsőéves diák véleményét ismeretve érintettük az I. évfolyam táborában folytatott vita néma területét. A tábor egészéről azonban nem esett szó, erre a mostani beszélgetésben térünk vissza Szőke Miklóssal, az I. évfolyam KISZ-titkárával.

— Az előző évektől eltérően a tábor a tervezettnél nagyobb létszámú volt (erre évek óta nem volt példa). Az elhelyezési körülmények lehetővé tették, hogy a tábor jó munkát végezzen. Első programként az egyetemi KISZ-titkár beszélt a mozgalmi munka szerepéről az egyetemi ifjúság keretében. Ezt követően a témáról nagyon jó vita alakult ki. A tanulmányi nap beszámolója jól előkészített volt, a hozzászólások azonban néha személyeskedést fajultak, ezeket a vitavezetőnek kellett volna megakadályoznia, illetve korrigálnia. A harmadik nap programja a második felév feladatainak megbeszélése volt.

Összességében úgy vélem, a táborból mindenki jó hangulatban, felpeszdvülve távozott.

— Hogyan vélekedsz a táborban felvetett kérdésekről?

— A vertikális szervezeti téma felvetéssel azért nem értek egyet, mert nem látom biztosítottat azt, hogy ez a forma, és az ilyen alapszervezetek működőképesek. Nem a formakeresés a legszorosabb megoldás, hanem a jelenlegi keret kell tartalommal megtölteni, s ez a nehezebb feladat.

A horizontális formán belül a tanulmányi és az érdekvédelmi munka sokkal hatékonyabb. A szakosodási jellemzők elkészítéséhez is több irányú információ áll az alapszervezet rendelkezésére. A központi rendezvények végrehajtása is jobban biztosított a hagyományos rendszerben. Az olyan KISZ-tagok, akik csak tagok akarnak lenni, szintén választásnak vertikális szakcsoportot, de ugyanolyan szűrkék maradnának, mint most, és egyáltalán nem biztos, hogy az aktívak kerülnének túlsúlyba egy csoportban.

— Mire alapozod ezt?

— Az érzésem az, hogy aki aktív, az a jelenlegi formában is dolgozni tud.

— Akkor tehát fogadjuk el, hogy annyi újat vezetett aktív KISZ-tag van, amennyit most látunk?

— Szerintem többen vannak, csak a tapasztalatok, amelyeket a középiskolából hoztak, nem a legjobbak és talán ez váltja ki belőlük, hogy bizonyos mértékig közömbösek a mozgalmi munka iránt, vagy nem tudnak olyan kapcsolatot teremteni, ahol aktivizálnák magukat.

— Szerinted formai vagy tartalmi megkötés akadályozza őket ebben?

— Szerintem semmiképpen nem a formai.

— Akkor min múlik mégis?

— Már többször kifejtettem, hogy jelen pillanatban nincs meg az egészséges mozgás az alapszervezetben belül.

— Akkor mivel indokolod, hogy a jelenlegi rendszerű KISZ képes ennél tartalmasabb munkát végezni?

— Nem túlzottan nagy feladatokat kell egy alapszervezetnek vállalni, hanem olyanokat, amelyeket biztos meg tud valósítani. Az I. évfolyamon a fő cél a tanulmányi munka. Viszont jellemző, hogy az időnkkel nem tudunk gazdálkodni. Így az akcióprogram összeállításánál lelkesen fogadjuk a programokat, de mire a megvalósításra kerül sor, már lelohad a lelkesedés, s így a program kényszerre válik.

— Akkor tehát megállapíthatjuk, hogy a vállalt feladatokkal baj van.

— Igen. Az alapszervezet által javasolt, illetve elfogadott programok végrehajtásához mindig szükség van olyan emberekre, akik az akcióprogram végrehajtásáért következetesen kiállnak.

— És mi a helyzet a kötelező akciókkal?

— Ha valami kötelező, ez már egyből rossz véleményűvé vált ki. Élő példa erre a politikai vitakörök esete, pedig sok lehetőség van arra, hogy színészsé tegyünk; lehet előadást hívni, meg lehet kérni a patronáló tanárt, stb. És egy-egy cikk, könyv elolvasás utáni megvitatása is politizálás, s a beszélgetés a napi politikáról, szintén az.

— Igen, de a KISZ azokat az akciókat ismeri el értékeknek, amelyekkel az adminisztráltak, kellő formában lebonyolítottak...

— En úgy érzem, a KISZ-nek jelenlegi hibája, hogy túlzott adminisztrációra támaszkodik. Jó példa erre az akcióprogram, ami „felkerül” az

ÉV-hez, a KISZ-bizottsághoz. A verseny abban áll, hogy minél szebb akcióprogram készüljön, s hogy abból mi valósul meg, az nagyon nehezen ellenőrizhető. És ha ellenőrzésre kerül is, akkor ez szintén adminisztráció útján történik, a végrehajtás minőségére alig figyelve.

— A következő félére vonatkozó programokat elegendőnek tartod-e? Kérdezhetném úgy is, hogy egyetértés-e azzal a véleménnyel, miszerint az aligai tábor nem adott az eddigiektől különböző feladatot, nem talált tehát olyan célt, amellyel a KISZ-életet érezhetően tartalmasabbá lehet tenni.

— A hátralevő feladatok jelentősen lefoglalják a szabadidőt, de ez nem jelenti azt, hogy a jól, aránylag jól dolgozó alapszervezetekben nem lesznek más programok. Az ÉV a következőket tervezte. Már lezajlottak az alapszervezeti ösztöndíj-elosztó taggyűlések. Februárban tartjuk a szakosítási tájékoztatókat és az alapszervezetek értékélik

eddig tanulmányi munkájukat. Márciusban kell leadni a szakosítási jellemzéseket. Következik a FIN, a KEN, amire az I. évfolyamnak egésznapos műsort kell összeállítania. Ezután jönnek az I. és II. számú taggyűlések, a tagkönyvmegújítás. A május 1-i májálisi megszervezése is az I. évfolyamra vár.

Ezek a központi feladatok, emellett kell az alapszervezeteknek saját akcióprogramjukat teljesíteni. Ezek a feladatok nagy munkát rónak az évfolyamvezetőségre, s a megvalósításához az évfolyam aktív támogatása feltétlenül szükséges.

— Milyenek a kilátások ezekben a programokban a lebonyolítására, ha az évfolyam és az ÉV jelenlegi jellemzőit adótnak vesszük?

— A táborban gyűjtött tapasztalatokat és a lelkesedést kihasználva meg tudjuk valósítani ezeket a programokat és remélhetőleg a lelkesedés nem fog el, mire a megvalósításra kerül a sor.

m. g.

Instruktoroknak lenni

Azt csak az tudja elképzelni, mit jelent a boldogító felvételi „igen tulajdonosaként, enyhe szorongással-várakozással-kíváncsisággal benyitni a törökbálinti „első-tábor” kapuján, aki már átélte ezt, vagy legalábbis szemtanúja volt egyszer. A többiek, a távolmaradók legfeljebb csak ennek hiányát érezhetik, amikor a szeptemberi első-tájékoztató, vagy az évnév utáni a csoport nekivág első már-már teljesen teljes létszámú sörözésének a Belgrádban, vagy a Városcsopba, és kiderül, hogy itt már 10–15 ember jól ismeri egymást, közös élményeik, sztorijaik vannak, meglepően sokat tudnak az egyetemről, s hogy nem lesz könnyű behozni a lemaradást.

Azt pedig, hogy milyen remek érzés így együtt látni egy kis közösséget érezni, hogy még mindenre kíváncsiak, reménykedők és várakozóak, s emellett átidegeskedni nem egy és nem két napot, hetekkel-hónapokkal előtte készülni — táborokba járni, tervezgetni, játékokat, dalokat (netán vicceket...) gyűjteni —, hogy ez pedig mimindent jelent, azt végképp csak az tudja megérteni, aki nemhogy látta, de már végigélte ezt — aki már volt instruktor...

O az, aki azon a bizonyos augusztusvégi napon Törökbálinton már délben idegesen, a másikat ugratva, de félszemmel folyton a kapura lesve, kezében névsorral várja leendő csoportja tagjait; aki boldogan újságolja a folyosón a társának: „képzeld, már tizenötön vagyunk”, s aki aztán mégis szorongva megy vissza közéjük („most miről lenne a legjobb beszélgetni velük?”...)

Instruktoroknak lenni...

Furcsa, ellentmondásos lelkiállapot: a Törökbálint előtti instruktori-tábor utolsó megbeszélései, a találgatások végtelen sora (hányan jönnek, milyen emberek lesznek), az egymás közötti halk beismerés („gyerekek... én úgy félek...”) éppen úgy jellemzője, mint másnap este, a tábornyitó előtt

Szabó Kálmán:

Búcsú Berei Andor elvtársától

Berei Andor elvtársától vettünk végső búcsút az elmúlt napokban. Egyetemünk nevében dr. Szabó Kálmán mondott búcsúbeszédet Berei elvtárs sírjánál, aki kiemelkedő feladatok vállalásával nemcsak szocialista társadalomépítő munkánkban, hanem egyetemünk életében is meghatározó tevékenységet végzett. Szabó Kálmán búcsúbeszédének részleteit az alábbiakban közöljük.

Az MKKE tanári kara, ifjúsága, kommunista kollektívája, a pártbizottság és az egyetemi tanács nevében búcsúzom Berei Andortól. Osztozva családjának, közvetlen hozzátartozóinak, barátainak gyászában, mi is úgy köszönünk el tőle, mint akit életének jelentős periódusán át egyszemélyben tekinthetünk barátunknak, tapasztalt harcstártnak, óriási munkabírási kommunista vezetőnek és széles látókörű, nagy gyakorlati jártasságú tanártársunknak.

Különösen súlyosan érzi hiányát a politikai gazdaságtan tanszék kollektívája, mely jórészt Berei elvtárs vezetésével fejlesztette ki mai alkotóerejét. Sokat köszönhetünk neki, csak úgy, mint az ő tervezési és politikai gazdaságtani előadásait látogató volt közgazdász hallgatók és hasonlóképp azok, akik ma szerte az országban az általa szerkesztett és az általa írt tananyagokat tanulmányozzák.

Berei elvtárs hivatalosan 1972-ben vált meg tanszékünkől, majd az egyetemi pártleltől. De a kapcsolatok mindvégig szorosak maradtak vele. Többek között éppen a tankönyv-korszerűsítés volt az összekötő kapocs. Mélyen megértette a politikai gazdaságtani propaganda tudatformáló, s a gazdasági tömegcelextív orientáló jelentőségét.

Mindig olyan emberek kiválasztására törekedett, akiknél az alkotóképesség tanújelét látta, megbizonyosodott hivatástudatukról, akik számára nem hideg elméleti tétel, hanem átértett belső kritérium volt a társadalmi elkötelezettség.

Berei Andor mint tanár és vezető, sosem volt szűkebbül az új ismeretek és fejlemények befogadásában, sem pedig azok átadásában. Erőssége volt e téren is a szervezőképesség, a gyors lényeglátás, s a helyzetben való rugalmas alkalmazkodás. Tanúi lehettünk, mennyire megőrizte szellemi fürgeségét, mint nyitottságát a gyakorlat fejleményei, a világ tényei iránt élete hajlatán is.

Mindvégig fogékony tudott lenni az oktatás, az iránítást gyakorlati útjait iránt. Emlékezzünk, hányszor állt ki okos érveivel a szakképzés korszerűsítéséért, lépett fel a pártbizottság az egyetemi tanács és más fórumok ülésein az intenzív képzési formák és kutatási módzatok mellett.

Ha azt nézzük, mik voltak számukra vonzó emberi értékei, elsőnek kell említenünk azonosulni tudását az ügyvel és az ügy hordozóinak közösségével. Ennél fogva a kollektíva maga is igyekezett felzárkózni a magasra állított követelmények szintjéhez. Így tapasztalhatam 1953 után, ebben az ámbivalens időszakban is, a Társadalmi Szemlélet, a párt kulturális és tudományos osztályán, majd pedig az Országos Tervhivatalban.

Mihelyt értesültünk baljóslatú betegségéről, tanszékünk tagjai egymás után látogatták, s az egész kollektíva szinte napról napra végigkövette állapotának hullámzásait s táplálta szívében a hiú reményeket. Betegágyánál mindnyájan meglepve tapasztalhattuk, hogy ereje fogytán sem csappan meg eleven érdeklődése a világ dolgai iránt és együtt fontolgatta velünk a tanszék s az egyetem teendőit.

Személyes érdemeit szinte automatikusan beletartozónak tekintette a mozgalom és a párt által kivívott kollektív érdemekbe. Mint mások, ő is átment sok emberi megpróbáltatáson. Nem láttuk azonban, hogy valaha is kiábrándultság szállta volna meg. Saját személyét mindig visszatartotta a kitárlkozástól, sosem hallottunk tőle szokat, vagy magyarázkodást. De annak sem láttuk nyomát, hogy múltbeli érdemeivel próbálta volna növelni mai tekintélyét. Tisztelet őt történeti korokat átvéelő forradalmi múltjának tényén kívül, mindig azért a tevékenységért lehetett, amit az éppen rábízott feladatok ellátásánál kifejtett. Nem volt olyan apró munka, amit ne szívesen vállalt és végzett volna.

Élete, mint a kor is, tele volt nagyobb-nagyobb ellentmondásokkal, s vészes feszültségekkel. És ha most a halál el is ragadta közülünk, tevékenységének következményei tovább folytatódnak, s megőrződnek a rá jellemző emberi értékek is az ügy hordozóiban.

Nem láthatjuk többé ismerős alakját, megszokott mozdulatait, tanító-érvelő hangját.

Emléke tovább hat bennünk tanítványainban és kollektívájában, szakmai s közéleti tevékenységünkön keresztül. Sajátunknak tekintjük azt a mércét, melyet Berei elvtárs mindig oly magasra állított...

a szája szélét harapdáló, netán pityergő instruktor látványra („még senki... senki nem jött a csoportomból!”...), aztán a felszabadult öröm, ha a társaság végre kezd felengedni, jönnek a sztorik, gyűlnek a (táborban aztán újra és újra visszatérő) kérdések az egyetemről, a vizsgákról, a tantárgyakról. O az, aki valójában bevezeti a még lényegében középiskolásokat az egyetemre.

Instruktoroknak lenni...

Minden egyes esetben, minden csoportnál, minden embernél mást jelent. Van aki csalódik, aki nem találja meg a hangot, aki számára a csoport elvész, s ő maga elkéséredetten fordít hátat e munkának; van aki még évekkkel később is tartja a kapcsolatot a hajdani „csop”-jának többségével, s persze évről évre újra kezd. Minden évben, minden tavasszal megújuló folyamat ez: a töprengések, a „vállaljam-e még egyszer” meditáció korszaka, s persze a nem is oly régen még patronált elsőök toborzása, „újoncok”, leendő instruktorok megnyerése jövő ősre a következő újrakezdéshez.

Instruktoroknak lenni?

Ma még bárki számára lehetséges! Egyelőre még e „meditációk korát” éljük, a toborzást (a jelentkezési határidő február 28.) az első megbeszélések (s később majd a táborok) csak márciustól esedékesek.

Aki az idén is újrakezdi (vagyis... lényegében folytatja...) az megesküszik rá: remek dolog instruktoroknak lenni. Azo'nak pedig, akik még csak barátoknak az instruktorok gondolatával, szolgáljon bátorításul s néhány felvillantott képsor: korántsem gondatlan szórakozás, de nagyon izgalmas, nagyon emberi és nagyon hálás dolog segíteni húsz (általában egymás számára is) idegen ember közösségéé választ, húsz középiskolás „átérését” az egyetemi életre. Ha kedvet érzel hozzá, vágj bele, a mostani jelentkezés még nem jelent végső döntést, az előkészületek során még meggondolható magad, de megpróbálni mindenképpen érdemes. Próbáld ki Te is, milyen dolog — instruktoroknak lenni!...

Fóris György

Hat előadás a diákszeminariumon

AZ AIESEC NEMZETKÖZI DIÁKSZEMINÁRIUMNAK

kétnapos szakmai programja keretében hat — közülük négy kimondottan nívós — előadás hangzott el a kelet-nyugati gazdasági kooperáció kérdéséről.

Az első előadást a világgazdaság strukturális átalakulása és a kelet-nyugati kooperáció kérdéseiről Kádár Béla, a Világgazdasági Kutató Intézet osztályvezetője tartotta. Az 1960-as és 70-es években lezajlott világgazdasági változásoknak a fejlődő a szocialista és a fejlett tőkés országokra való hatását elemezte. A fejlődő országokkal kapcsolatban foglalkozott az agrár és az agráripari típusokkal, a még fel nem tárt erőforrásaikkal. Összehasonlította a magyar országosport lehetőségeit a gazdasági növekedés területén. Foglalkozott a világ jelenlegi és jövőbeli gazdasági és ipari struktúrájával. A technikai haladásnak köszönhető nemzetközi gazdasági kooperáció, munkamegosztás és integrációs csoportok kialakulása, amelyek a gazdasági növekedés egy jelentősebb feltételei lettek. A munkamegosztás viszont fokozhatja a fejlettségbeni különbséget is ha a nyersanyag-szállító és fejlett technikai árut szállító irányban tovább fokozódik. Beszélte arról, hogy az egyre magasabb szintű kölcsönös függőség miatt egyre jelentősebbé válnak a nemzetközi intézményi rendszer kérdései a monetáris, a kereskedelmi problémák, a protekcionizmus kérdése. Ezek megoldása, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok fejlődése viszont nagyban összefügg a fegyverkezés, az enyhülés kérdésével.

A feldolgozó ipari munkamegosztás alternatív formáiról Inotai András, a Világgazdasági Kutató Intézet főmunkatársa tartott előadást. Ennek keretében foglalkozott a fejlődő országok helyzetével. Kifejtette, hogy ezeknél az országoknál a továbbfejlődés érdekében az iparosításnak együtt kell járnia az ipari ter-

Dr. Kövesdy Attila, az Intercoop vezérigazgatója tart előadást

mékek exportjának növekedésével, ami viszont egy jobb munkamegosztást igényel. Ezzel kapcsolatban beszélt a fejlett tőkés és a szocialista országok céljairól, gazdaságpolitikájáról, majd a szocialista és a fejlett tőkés országok közti kapcsolatok problémáiról.

Az első nap utolsó előadását Birman Erzsébet, az MNB osztályvezetője tartotta a különböző kooperációs formákról. Előadásában sok példát ismertett a magyar gazdasági gyakorlatból, ami a külföldi hallgatók számára különösen érdekes volt.

A MÁSNAPI ELSŐ ELŐADÁST

Geist Róbert KKM, tartotta a magyar kooperációs gyakorlatról. Összehasonlította a tőkés, fejlődő, és szocialista országokkal kialakult kooperációs gyakorlatot. A nyugat-európai országokkal folyó kooperációs tevékenységből vett több példával illusztrálta előadását. Beszélte a szerződésekről és azok teljesítéséről a kormány irányító szerepéről a kooperációs területeken és segítségéről a közös fejlesztési kutatások megvalósításában. Kérdésekre válaszolva részletesen beszélt a közös beruházások kérdéseiről is.

A következő, az egyik legjobb és legélvezetesebb elő-

adást Izikné Hedri Gabriella tartotta. Előadásában az európai államok gazdaságpolitikájával foglalkozott, amelyek befolyásolják a kelet-nyugati gazdasági kapcsolatokat. A magyar gazdaságpolitikát ismertette, részletesen beszélt az MSZMP KB 1977. októberi külgazdasági helyzetéről szóló határozatáról, a strukturális és minőségi kérdésekről. A nyugat-európai országokkal való kereskedelemről szólva beszélt az EGK protekcionizmusáról, a szocialista országokat érintő diszkriminációról. Ezzel kapcsolatban szövegezte az Ausztriával kialakított kereskedelmi feltevésekről. A kelet-nyugati kapcsolatok fejlődését tekintve megjegyezte, hogy nemcsak gazdasági kérdés, hanem politikai is, s így nagy jelentősége van az enyhülésnek.

A SZEMINÁRIUM UTOLSÓ ELŐADÁSA

egyben csúcsa, Bácskai Tamás MNB ügyvezető igazgatójának előadása és a vele való körkörös beszélgetés volt. Témája a magyar gazdaság fejlődésének, helyzetének, a kelet-nyugati kooperációt elősegítő intézkedéseinek pénzügyi kérdései voltak. Az 1968-as gazdasági reform lényegét ismertette foglalkozott a népgazdaság fejlődésének tervezésével, a beruházások, a szubvenciók, a munkaadók kérdéseivel. Nagy teret szentelt a forint helyzetének és a konvertibilitás feltételének, körülményeinek, az IMF-fel kapcsolatos magyar pénzügyi politikának. Beszélte az 1980-ra tervezett árreform célkitűzéseiről, a külgazdasági kapcsolatokban betöltendő szerepéről, a konvertibilitás változó feladatairól az új helyzetben. Részletesen beszélt Magyarország helyzetéről a kelet-nyugati kooperációban, a szükségszerűségekről és lehetőségekről, amelyek, a magyar gazdaságot érintik.

Összegzőként megállapítható, bár a szeminárium rövid ideig tartott, de az előadások nyíltsága, az előadók magas szintű tudományos felkészültsége, mindenképpen garancia volt arra, hogy ez a találkozó betöltte hivatását, ha egy kis lépéssel is, de elősegítse a fiatalok barátkozását, a kölcsönös megértést, az enyhülés ügyét.

D. K.

Egy nap a szakmai

Követésre méltó

Azt mondják, hogy Kovács Sándor, az iparszervezési tanszék docense nagyon komolyan veszi a szakmai gyakorlatot. Keményen megdolgoztatja a diákokat, konkrét feladattal bízza meg őket, és a négy hét során többször — előzetes bejelentés nélkül — meg is látogatja, ellenőrzi a hallgatókat.

— Csak így van értelme a szakmai gyakorlatnak — mondja Kovács Sándor. — Mondja konkrét feladatot kapnak a gyerekek, hiszen a gyakorlatban kell vizsgálniuk a tervszerűbb szervezetelemzés lehetőségeit, körülményeit. A szakszeminarium során rengeteg erre vonatkozó külföldi irodalmat olvastak el angol, német és francia nyelven, s ezeket fel is dolgozták. Most ezalatt a négy hét alatt az elméletet összevetik a gyakorlattal, pontosabban a Habselyem Kötöttárugyár példáját megpróbálják összehasonlítani a külföldi tapasztalatokkal. Ez új téma a tudományban, s szükség van magyar vizsgálókatra; ezenkívül van ennek a kutatásnak aktuális népgazdasági haszna is. Egyébként személyes, jó kapcsolatunk van a Habselyemmel, szívesen fogadják szakmai diákjainkat.

A pesterzsébeti gyár üzemszervezési osztályán a folyamatszervezői készséggel vállalkozik egy beszélgetésre. Ötintézi a hat közgazdász ügyes-bajos dolgait. Hogyha a szakmaizőről van szó, nem ismer lehetetlen, de a gyár sem. Nincs olyan kérdés, amit ne próbálnának meg teljesíteni.

— Először foglalkozom most szakmai gyakorlatokkal, úgyhogy nekem új volt ez a feladat — mondja a beszélgető partnerem. — Megszerveztük a programot, és messzeemenően figyelembe vettük a gyerekek igényeit. Legelső találkozásunkkor egyeztetettük az elképzeléseket a diákokkal és az őket irányító tanárral, s ekkor alakult ki a program.

— Mit kértek a hallgatók? — Azt, hogy ismertessük meg velük a gyárat, s találkozhassanak a vezetőkkel, annak érdekében is, hogy a ma-

gukkal hozott kérdőíveket ki-tölthessék. Már rögtön a második nap két-három óras gyárlátogatást szerveztünk, egy üzemmérnök kalauzolásával. Különböző írásos anyagokat adtunk a diákoknak arról, hogy miként működik a vállalat, s egyáltalán hogyan áll, milyen eredményeket ért s ér el. Alkalmat találtunk rá, hogy beszéljessenek a gyár vezetőivel is. Így például a termelésirányítóval, a főkönyvelővel, az árostálynal, a munkügyi és szervezési főosztályal, a kereskedelmi főosztályal, az exportosztály és a beruházási osztály vezetőjével, valamint a pártbizottság szervező titkárával, a személyzeti irazatóval és másokkal is. Mindenki szívesen szakított időt a beszélgetésre.

— Mit kértek önök a közgazdóságtól? — Abszolút pontosságot követeltünk; ezenkívül azt kértük, hogy tisztázzák magukban, mire kíváncsiak, mit akarnak megtudni attól az emberrel, akihez mennek. Ez érthető, hiszen vezetőink igen elfoglaltak.

— Milyen ismerete meg a hat szakmai diákot?

— Egy rossz szót sem szólhatok. Pontosak, jól felkészültek és lelkesek. Mindennap kijárnak, sőt még ebédjegyét is vesznek. Jók a benyomásaim róluk. De erről talán kérdezzem meg másit is. Például a munkügyi és szervezési főosztály vezetőjét.

— Nem gondoltak arra, hogy esetleg itt tartanak a diákok közül egyet-kettőt?

Még mielőtt válaszolhatna, nyílik az ajtó, s belép néhány szakmai. Látom, most nem szívesen felelne erre a kérdésre. Fölajánlom, hogy hallassuk a diákok távozása utánra ezt a kérdést. Csöppet gondolkodik, majd így szól:

— Végül is mindegy. Előttük is megmondhatom. Nem lenne rossz, ha valaki közülük itt maradna nálunk.

Rövid egy-két percre besopogtatok a munkügyi és szervezési főosztály vezetőjéhez. Nála már jártak a hallgatók, így tud véleményt alkotni róluk. Már amennyire

persze egy másfél óras beszélgetés alapján lehet.

— Erdeklődőknek és felkészülteknél tünnek. Amikor beszélgetésünk során különböző elméleti forrásokra hivatkoztam, mind ismerték. Tetszett nekem, hogy módszeresen csinálják a szakmai gyakorlatukat, megismerkednek a gyárral, végigmennek az alapfolyamatokon. Itt szívesen fogadjuk őket, annál is inkább, mert szeretnénk megkönnyíteni nekik a beilleszkedésüket a számukra idegen környezetbe.

Három szakmaizóval találkoztam a gyár könyvtárában; ez az egyik törzshelyük, itt nyugodtan tudnak dolgozni. (A többieknek fontosabb dolguk akad, ezért nem vehettek részt a társalgásban.)

Somfai Viktória, Bógel György és Horváth Dénes IV. évesek, iparosok.

— Milyen várakozással jöttetek szakmaizó?

— Sokat vártunk, ami talán abból is adódott, hogy az egyetemen kemény szakszeminariumi munkát végeztünk. De még ezeket az eredeti terveinket, elképzeléseinket is messze felülmúlta mindaz, amit itt kaptunk. Segítőkések voltak vendéglátóink. Nyáron Csepelen szakmaizóztunk, de az túl nagy, ilyen rövid idő alatt áttekinthetetlen volt a számunkra. Ezért is örülünk a Habselyemnek.

— Négy hét elegendő egy gyár megismerésére?

— Közelebb lehet kerülni hozzá. A Habselyem Kötöttárugyár kb. ötezer embert foglalkoztat. Ha teljesen nem is lehet megismerni egy gyárat ennyi idő alatt, de az alapfolyamatokat, s nagyjából a működését igen.

— Úgy vettem észre, hogy szinte baráti a kapcsolatokat az instruktorkal.

— Jól kijövünk egymással. Úgy érezzük, hogy nem vagyunk teher, nyűg a nyakunkon. Még bizalmas adatokat is közölnek velünk.

Mindehhez úgy vélem, nem szükséges kommentár. Azaz, valami mégis idekivánczik: követésre méltó az ilyen szakmai gyakorlat!

Borsi László

Az I. évfolyam tanulmányi munkájáról

(Folytatás az 1. oldalról.)

ban megbukott diákok utóvizsgára való jelentkezését csak 20-évre fogadta el.

Hozzászólta továbbá a tankönyv szerkezeti hibáihoz, valamint a szakszöveg használatának túlzott figyelembevételéről a vizsgán. Elesen vetődött fel a dolgozatokat javító tanári szubjektivitásának kérdése!

Kollarik Amália a másik csoport problémáira nem tudott kielégítő választ adni. A két csoportra való osztás rendszerét — az elhangzott ellentétes vélemények ellenére — igen pozitívan követendő megoldásnak ítélte, és úgy vélekedett, hogy noha létezik pontozói szubjektivitás, szerinte ez egészjeljes differenciát nem okoz. A 2,6-es átlagot — annak ellenére, hogy csupán hat darab! ötös született — megnyugtatónak és jónak értékelte.

Számítástechnikából született

a legtöbb uv.

Mintegy 40 százalék, de mindössze 12-en indultak helyből uv-val, ami felvetette, hogy az aláírás nem alkalmazkodik a vizsgák szigorúságához. Az ötös határának kiszélesítése csupán a tanszék számára kozmetikázta kezdetben az átlagot, s így ellepleződött a bukásokon túl a kettesek hatalmas aránya.

Nádházi Ágnes: — A vizsganyagban az 50—50 százalékos elmélet-gyakorlat arányt egyáltalán nem tükrözte az évközi visszakeresés aránya; mind mennyiségben, mind minőségben, hiszen az egyetlen elméleti dolgozat is a legalapvetőbb

Oktatók a táborban

A segítség már csak főről jöhet

— mint: mi az adat, az információ? — kérdéseket tartalmazta.

Nagy Zoltán hozzászólásában kitért a szocialista tanár-diák viszonyra a tanszéken

történi igen furcsa értelmezésére, miszerint: „a vizsgának nem az a célja, hogy a hallgató tudását lemérje”, valamint hogy a „pontozónak szubjektív joga, hogy hány pontot ad”.

Vass Rózsa a nem kielégítő szeminariumi foglalkozásokra hívta fel a figyelmet a 20. csoport példáján keresztül, akik az adatfeldolgozási példákig el sem jutottak, s a kétdimenziós feladatokból is mindössze három (!) csináltak meg a gyakorlaton.

Csápai János semmi kivételtől nem talált az elhangzottakban, sem pedig az önmagukért beszélő adatokban. Kifejtette, hogy a szeminariumvezetőnek nem kötelessége válaszolni az elméleti kérdésekre és az sem probléma, ha esetleg nem is tudnak. Az aláírás megadásának feltétele pedig csupán a technikai minimum elérése. (De vajon milyen technikai minimum az, amely két-három utóvizsga után eredményez egy keserves kettőt?)

A megbeszélés során gyakran látszott úgy, hogy ez pusztán parlamentáris forma és nemigen hoz pozitív változást. Kitűnt ez némely válaszadó problémamegoldó feleleteiből. De Stark Antal rektorhelyettes végző értékelő beszámolója eloszlatta ezt a hangulatot. Beszédében kellően mérlegelte és súlyozta a felvetődő problémákat és megoldást ígért. Várjuk ezt a megoldást a gyakorlatban, nemcsak magunk, de a jövő első évesek érdekében is.

F. Zs

A felvételt készítette: Pullai Árpád

Építőtábor — 1979.

A nyár ugyan még messze van, de építőtábor ügyben már szolgálhatunk információkkal. A szerződésalkötések előkészítése megkezdődött, s aláírásukra a következő hetekben fog sor kerülni.

Hazai építőtábor Miskolcon és Barcson szervezzük. Az előbbi táborhelyen már több éves nagyon gyümölcsöző együttműködés alakult ki az egyetem KISZ-bizottsága és a Lenin Kohászati Művek között. A hagyományoknak megfelelően az idén is szovjet diákok jönnek ebbe a táborba Moszkvából, Leningrádból és valószínűleg Irkutszkból is.

teszt vonzóvá ezt a táborhelyet. A külföldi diákok az NDK-ból, Lengyelországból és Bulgáriából érkeznek majd. Külföldi építőtáborba a Szovjetunióba, Bulgáriába, Lengyelországba és az NDK-ba lehet pályázni. Nagyon reméljük, hogy az idén sikerül szerződést kötni az irkutszkiakkal, s 15 hallgató számára lehetőség nyílik a távoli Szibéria megismerésére.

Nyugati építőtáborba az egyetemről a KISZ KB döntése alapján ötven pályázhatnak; elsősorban jó nyelvtudás (angol, német, francia) és politikai felkészültség szükséges. Az építőtáborok csak akkor lesznek sikeresek, ha minél többen bekapcsolódnak a munkába. Ezért kérjük, hogy minél nagyobb számban jelentkeztek az építőtáborainkba. Örömmel várjuk azokat, akik besegítenek az előkészítő munkákba és a táborok bevezetésébe.

Nagy Gyula

Kulturális életünk legfőbbeként érdeklő igen izgalmas területe a színházvilág. Az elmúlt években a színházak közönsége is megváltozott a középkorú és idősebb bérlettulajdonosok közé betörték a pénztáratok lakadalanul ostromló fiatalok. A ma közönségét már nemcsak az érdekli, hogy X színész milyen szépen beszél, játszik, vagy hogy a rendezés milyen látványosságokkal élti át a nézőt, hanem a dráma társadalmi aktualitása is (amely persze nem független az előadás módjától). A színház olyan közeg, melynek műhelytípusa (és nem pletykái) nagy érdeklődést tartanak számot a színházlátogatók széles körében. E műszaki világba nyervehetünk bepillantást Nagy Péter akadémikus, irodalomtörténész segítségével, aki immár fél éve a Nemzeti Színház igazgatója.

Felsőbb koncepció

— Hogy egy színház milyen darabokat játszik, az mennyiben függ a rendezőtől, a színházigazgatótól, és mennyiben a felsőbb koncepciótól?

— Én azt hiszem, hogy erre a kérdésre minden egyes színház esetében külön-külön lehet válaszolni. Általában az egyéni igények és a társadalmi igények találkozásából alakul ki valahogy egy színházi műsor. Ez persze nagyon nagy variációs lehetőségeket ad. Nem nagyon valószínű az, hogy a minisztérium közvetlen szűrgesztővel beleszóljon abba, hogy mit játsszon egy színház, tehát, hogy ő azt mondja, hogy a „Piros bugyellárst” játszathat-e. Ez nem fordul elő, legalábbis az én tapasztalataim szerint. Az előfordulhat, hogy valamilyen darabra azt mondja, hogy azt éppen most nem tartja időszerűnek, vagy azt mondja, hogy kérem, egy ilyen, vagy olyan nevezetes évforduló jön, ami miatt tessék ott körülnézni, hogy annak a szerzőnek valamelyik művét nem tudnák-e megvalósítani. Valójában elsősorban a rendező és nem utolsósorban a társulat lehetőségei szabják meg azt, hogy mit lehet előadni. Például nagyon könnyen elképzelhető — ez itt nem a mi konkrét esetünk —, hogy egy rendezőnek élete ambíciója a Rómeó és Júliát színre vinni. De Rómeó vagy Júliát hiányzik, akkor nem lehet megcsinálni. A társulat adottságai és a rendezők ambíciója a döntő, amelynek bele kell illeszkednie abba a hagyományba vagy profilba, amelyet a színház többé-kevésbé kialakított.

— A társulat adottságait ki méri föl?

— Tulajdonképpen minden néző, de főleg az igazgató, főleg minden rendező és főleg még a színészek maguk is.

— Olyan mértékben beleszól-e a minisztérium, hogy mai vagy mai magyar drámát játszanak?

A ma színháza

— Ön, Drámai arcok címmel könyvet írt a századelő magyar drámájáról. Szeretné-e, hogy a Nemzeti Színház játsszon ebből a korszakból való darabot?

— Én nagyon szeretném.

— És fog-e?

— Ez még a jövő titka.

— A mai magyar drámafrás legfőbb akadályaként azt szokták emlegetni, hogy a mai magyar valóságból hiányoznak az éles drámai konfliktusok. Kertész Akos erről azt nyilatkozta, hogy akkor már ebből a konfliktus nem lét és a konfliktus igényből lehetne drámát írni. Mi erről az ön véleménye?

— Tulajdonképpen két kérdés van ebben az egy kérdésben. Az egyik az életben adott konfliktusok a másik meg a művekben adott konfliktusok. Ami az életben adott konfliktusokat illeti, én azt hiszem, hogy se Shakespeare, se Ibsen idejében a konfliktusok az életben nem úgy adódtak, ahogy az általunk ismert drámákban megjelennek. Hanem azt nekik ki kellett az életből hüvelyezni és esztétikai testet rakni rá ahhoz, hogy olyan mű legyen, amilyen. Ebben a tekintetben nem nagyon hiszem, hogy a mi életünk sokkal konfliktusmentesebb, mint akár a XIX. századi norvég polgárságé, akár

nem tudta a maga miliójében és világában — amelyben ő ezt átélte — megtestesíteni hanem el kellett mennie István és Géza idejébe ahhoz, hogy egy ilyen kissé ironikusan parabolisztikus drámában ezt ki tudja fejezni, szerintem igen kiűnően. Ez nagyon sokaknál a helyzet, például Páskándinál is és másoknál is, hogy egy ilyen tükörijátékon keresztül képesek csak megragadni a lényegét. Hogy aztán ez így kell-e maradjon, vagy lehet ezen segíteni, hogy ne így maradjon, hanem másképpen legyen az ebben a pillanatban még rejtély, reméljük, a legjobbakat, hogy lehet, lesz rajta változtatni.

— Önnek milyen igényei vannak egy kritikával szemben?

— A kritikának két funkciója van, az egyik az, hogy tájékoztat, a másik az, hogy orientál. Tehát a színházi kritikának el kell mondania, hogy mi az, amit a néző látni fog, és hogy mi a kritikus ítélete arról, amit látott. A kritikának az ítéletét valamilyen összképen belül kell meghoznia, legalábbis a színház egész munkájához képest, ha lehet, az egész magyar kulturális élethez képest, annak az összképletben.

Sikerült-e az összhang megteremtése érdekében előrelépést tenni, ezalatt a viszonylag rövid idő alatt?

— Egyfelől hadd mondjam azt, hogy ez teljesen reális. Persze úgy gondolom, a teljesen harmonikus kollektíva csak egy ritka történelmi pillanat egy színház történetében. A látszólag harmonikus kollektíván belül is rengeteg feszültség van. Ez a társulat különösen rossz helyzetben volt, már hosszú évek óta, hadd ne menjek bele ennek az okaiba. Kétségtelen, hogy ez a feszültség folyamatosan kihatott az egyes produkciókra is, ami nem kis mértékben tette indokolttá azt a változást, ami bekövetkezett. A változással a helyzet nem könnyebbedett, azt kell mondanom, hogy nehezebbé vált. Igaz, hogy volt egy bizonyos felszabadulás attól, hogy no, nincs az, ami volt, de jött egy új félelem, egy új aggodalom, hogy mi az, ami van, és ehhez járult az, hogy a még megvolt ellentétek sem haltak el és ezek új ellentétekkel vagy legalábbis új gyanakvásokkal, új félelmekkel szaporodtak, a főszerzők és az itt voltak közti viszonyt illetően. Azt mondani, hogy ezek megszűntek, erős túlzás lenne.

divatban, ez nálunk talán tovább húzódtott el, mint az európai színházban általában. Azután kezdődött egy rendezőcentrikus színház, amikor mindenki a rendezőről beszélt, és sokkal kevésbé a színészeiről. Ennek következménye, hogy az a látszat keletkezett, hogy a színészek jobban kötődnek a rendezőkhöz, ami nem egészen a valóság. Ez azonban szerintem hamarosan változni fog. Nem azt mondom, hogy a színészcéntrikus színház, úgy ahogy a 30-as években volt, visszajön, de a rendező egyeduralma, hogy ő van a rivaldafényben és mindenki csak hátul valahol nyúzóga, ez meg fog változni, ez változófényben van.

Éjjeli előadások

— Az éjjel fél 11-kor kezdődő előadások milyen közönségnek szólnak?

— Ez egy kétségbeesett kísérlet, hogy pótoljuk azt, ami kiesett a kamaraszínház hiányával. Sok szempontból sok minden kiesik ezáltal. Én szerintem ez egy olyan intellektuális rétegnek szól, amelyik képes és hajlandó arra, hogy késő éjjel hazavergődjön a színházból. Bár csak a hétvégen játszottunk éppen arra való tekintettel, hogy olyankor az embereknek nem kell másnap reggel felkelniük. Vitatható, hogy kell-e folytatni ezt a gyakorlatot, ez mégis csak kulturális nyálankáságot jelent és nem többet.

Gondok, tervek

— Mi a helyzet a Katona József Színházzal?

— Ezt a kérdést sokkal okosabb lenne a Fővárosi Tanács építési osztályán föltenni, mint nálam. Legutóbbára azt mondták, hogy 1980 őszére meglesz a színház, de ez a szakembereink szerint irreálisnak tűnik, szerencse, ha 1981-ben meg tudják nyitni a színházat.

— Végeztél, milyen bemutatók lesznek még ebben az időben?

— Weöres Sándor Szent György és a sárkány című álomjátéka Ascher Tamás rendezésében és Arnold Wesker Konyha című darabja, amit Zsambéki Gábor rendez.

— Köszönöm professzor úr, hogy időt szakított erre a beszélgetésre.
Lux Walter

Beszélgetés Nagy Péter akadémikussal

— Nem, ezt inkább csak vágyként vagy kívánságként előadja. Ma már messze van attól a minisztérium, hogy ilyen közvetlen módon dirigálja a színházakat, tehát hogy tematikailag vagy közvetlenül belenyúljon a műsor kialakításába.

Rendezők, írók

— Kit tart jó rendezőnek?

— Azt, aki jó színvonalon tud mindent megoldani, aki mindent jól interpretálni képes, amire szükség van. Nézzé, Richter nemcsak a Richter, Richter nemcsak a Richter, hogy a romantikusokat úgy játssza, ahogy senki más, hanem attól Richter, hogy bármit jobban játszik, mint egy másik pianista, a romantikusokat még annál is jobban tudja játszani.

a XVI. századi angol társadalomé, hogy csak az előbb említett neveléni maradjunk. A kérdés inkább úgy adódik, hogy talán ma az élet bonyolultsága, sokrétűsége következtében kevésbé veszik észre a kortársak a konfliktusokat, mint ezt a korábbi korok művészei érzékelték. Attól művész a művész azonban, hogy nem a felületet, hanem a lényegét érzékeli és azt valami olyan mesében tudja kifejezni, ami a konfliktusra rávilágít. Ezért is van talán az, hogy az írók, parabola-drámában, történelmi drámában fejezik ki az általuk érzékelt konfliktusokat. Ennek talán legegyszerűbb példája számomra Szabó Magda. Az a szép fényes napja, amelyben ő egy rendkívül aktuális, izgalmas konfliktust, a korszak-, a rendező-, és ezzel a lélekeltetés konfliktusát

— En úgy érzem, a kritikák nagyrésze felcsúszott az ön által említett két szempontot, elsődlegesnek tartják saját véleményük elmondását, és a tartalmi momentumokra való utalás teljesen felületes, mintegy feltételezik, hogy a kritika olvasói látták a darabot.

— Ez azért esetről esetre változik. Ha a kritikus a Bánk bánról, vagy az Éjjeli menedékhelyről nem ír, illetve alig ír valamit, tehát tudottnak veszi, az körülbelül reális, mert aki színházi kritikát olvas arról fel lehet tétellezni, hogy korábban valamilyen formában találkozott ezzel a művel. De egy kevésbé ismert darabokról el kell mondani a tartalmát.

Színházi kollektíva

— A mai fiatalság tudatában a Nemzeti Színház nem úgy élt, mint egy harmonikus kollektíva.

Azonban az, hogy ez megszűnhet, felszámolható, szerencsésebb vagy szerencsésen alakuló körülmények között, arról meg vagyok győződve.

— Azelőtt a fiatal színészek nagy megtiszteltetésnek vették, ha egy-egy nagy színészegéniséggel együtt játszhattak, próbálhattak. Hogyan ítélt meg ma a színészegéniségek szerepét?

— Nagy színészegéniségek voltak, nagy színészegéniségek vannak. Meggyőződésem, sőt tapasztalatom, hogy fiatal színészek számára ma is öröm, megtiszteltetés és nagy tanulság ittél játszani egy-egy nagy egyéniséggel, látni annak a színpadi munkáját. A kérdés úgy tevődik fel, hogy az ötvenes évekig egy színészcéntrikus színház volt

Egy korszak (talán) feltárul Gábor Pál: Angi Vera

Az ötvenes évek „szűk levegője”, annak miérte és hogyanjai úgy látszik elegendő történelmi messzeségbe kerültek ahhoz, hogy az irodalom eseti próbálkozásai után a filmművészet is „kameravégre” tűzze a nem is egész egy évtized kérdőjeleit. Felőtt azóta egy korosztály, mely számára ezek az idők legfeljebb ha történelmi tanulmányokból ismertek — már amennyit a szemérmes hallgatásból, a pársoros tankönyv-magyarzatokból és néhány novellából ki lehet hámozni. A koronatanúk itt élnek közöttünk; kevesen veszik maguknak a bátorságot, hogy dacolva az emberi érzékenységgel és sok, még mindig nem tisztázott szerepből származó indulattal meg merjék írni, sőt mi több, az igazán tömegművészet, film képernyőjére vetítve megfogalmazni érzéseiket, kételyeiket, kérdéseiket. Eppen ezért, igen tiszteletre méltó és becsülendő Gábor Pál szándéka.

Ugyanez elmondható persze a félműlt és a közelműlt korszakról készült filmjeiről. A sors még annak idején Jancsó Miklós Fényes Szelekével nyitotta meg — a film azonban megszületésének ideje, körülményei és erős stílzaltsága miatt parabola-ján keresztül inkább saját korának megoldandó kérdéseit segezte kíméletlen követekezéssel, nézője mellétek. A hatvanas évek néhány filmje is csak érintette az oly elentmondásos éveket. A Nyár a hegyen (Bacsó Péter) az akkori huszonévesek felemás történelemszemléletével, értetlenségével, bizonytalán közelítő-móddal hívta fel a figyelmet arra, hogy a tisztázandó kérdések csak halmozódnak. A Szerelmek (Malk Károly) témájának csak hátterül szolgált a fojtott légkör, Szabó István Szerelmesfilmje is megajándékoz egy-két torokszorogatón szép és hiteles jelenettel, de — témájából fakadóan — nem hatolhatott

mélyebbre. Úgy tűnik, hogy csak a hetvenes évek közepére értek meg a feltételek, az oadaóbb vizsgálatra. Bacsó, akinek filmje bár több évig dobozban hevert, végül mégis — nem is kis számú — közönség elé került. A Tanú joggal borzolta a kedélyeket; szemlélete, művészi gyengéi miatt fenn kellett hogy akadjon a szigorú zsűri kifogásain. Végül is azonban hány meg hány gyengébb alkotás kerül a moziba magyar filmgyárakból — persze nem ilyen kényes témában. Mégis szükség volt Bacsó filmjére, részben, hogy bátortusa a még visszariadó korelámozókat, részben, hogy megtanítson az önmagunkon való nevetés, az önironia értelemstíztító, objektíváló hatására. Még akkor is kellett a film, ha kénytelenek vagyunk igazat adni a Tanú több kritikusanak — előbb a tragédiát kell megértenünk, csak utána emelkedhetünk föl.

E nemes feladatra a kijelölt út határozott végigjárására vállalkozott Kovács András Ménesgazdájával, és most Gábor Pál is — igen magas fokon.

Gábor Pál finom disztinkciót tesz; nem az ötvenes évekről, hanem 1948-ról forgat filmet. Minden hónap számít. Ez még az eufória, az önfeléd hit, a kétségek nélküli optimizmus ideje; a gyülekező felhőket csak a legélesebb szeműek veszik észre. A rendező nem kíván filmfreskót festeni, egy mechanizmus érdekli; a kezdődő és egyre kíméletlenebbül követelőző, lélekölő elvárások mechanizmusa. A Vészi Endre novellájából készült film — mely bizonyítja egy író-rendező páros fokozatosan magasabb szintre emelkedő összmunkájának jobb esélyeit csökönyösen egyedül próbálkozó, forgatókönyvíró rendezőkkel szemben — a társadalmi mobilitást irányító különös felelősséget hangsúlyozza. A létrán feljebb induló új értékekkel szembesülnek, és a megnyíló lehetőségek bűvöletében, hajlamosak lehetnek alapjában ember- és közösségellenes eszméket elfogadni és annak szellemében élni, sőt másokat irányítani. A veszély az, hogy a nekilendülő, tennivágyók csoportja csak ösztönösen érti dolgát, védtelen a manipulációval szemben. A tételnek egyszerű alanya Angi Vera akinek tiszta múltja, elemi igazságérzete, bátor szókimondása feltűnik a pártirányító szer-

veknek. Beiskolázzák egy három hónapos tanfolyamra ahol vegytisztán, kísérleti körülmények között boncolgatható Angi Vera „alkalmazkodásának” folyamata. Körülveszik meghatározott dramaturgiai funkcióval rendelkező, de — és itt az író remeklése — pompásan egyenített hús-vér emberek. Muskát Mária, az életvidám, a minden helyzetben természetesen viselkedő munkáslány, az illegális múltú aszkéta öfgyelmű Traján Anna, aki Muskát Mária ellenpólusaként a politika és az életszemlélet dogmáit igyekszik beoltani Angi Verába. Aztán itt van a nagyon intelligens, fiatal, már nős tanár, André István, akihez Vera öntelentlenül is vonzódik. A kor szelleme által meghatározottan három figura és néhány átlagos megjelenített epizódszereplők között közzé lép a sodródik a fiatal lány. Bekövetkezik, ami már várható volt: Traján Anna távolléte alatt Vera valóra váltja szerelmét a rokonszenves tanárral, de mivel patrónusa váratlanul visszatér, és meglátja kijönni André szobájából Vera már tudja mit kell tennie. A háborozogató — és ábrázolásában alighanem túlfeszített — kritika-önkritika napján úgy érzi, jövét kell tennie vétkét, és be kell vallania kommunista-hoz méltatlan viselkedését. A dráma akkor éri el csúcspontját, amikor André leleplezi az ott folyó procedurát és vállalja szerelmét, Angi Vera pedig — már Traján Anna visszatartása ellenére — ragaszkodik a helyesnek vélt magatartáshoz: csak pillanatnyi tévedés volt az érzés; előbbi maradtól André, akinek ezután persze távoznia kell. (Ismét egy pont, ahol jelentősége van a pontos időmehatározásnak: egy-két évvel később a szemirátium-vezető már valószínűleg vitték volna.) Vera éjszaka rádöbben arra, amit tett. meztelán és hálóingben áll a dermesztő hidegben a teraszon. Az önvádat azonban az önsanyargatás nem képes feloldani.

A tanfolyam záróünnepségén ő is jutalmat kap: „különbséget tudott tenni lényeges és lényegtelen között”. Az ajándék átvételéért indul, s felúton ajultán esik össze.

Másnap már csak Traján Anna van vele a kollégiumban, aki közli, hogy Verát „sajátvonalra” tették. Egy nagy fekete kocsiában indulnak hazafelé, miközben észreveszik az úton kerekedő, a széllel viaskodó Muskát Mária. Vera kopogtat a kocsi ablakán, veri az

üveget, eltorzul az arca, ki akar törni a kablakból, hogy a másik lány végre észrevegye, de az autót közben elhúzza a biciklista mellett.

A film után lezajlott vitában többen faggatták a rendezőt szándékairól; Angi Vera tulajdonképpen túlzott alkalmazkodókészsége miatt, stréberségéből, vagy éppen ellenkezőleg, öntudatlanul, tiszta, naiv, illuzionista hittel jut el az önmegtartóztatásig? Én azt hiszem a film önmagáért beszél: mindannyiunk élete voltaképpen kisebb-nagyobb alkalmazkodások sorozata, a jellem erősségétől és a kor súlyának ránk nehezedő nyomásától függ köztünk-e elvtelen kompromisszumokat, feladjuk-e önmagunkat valamilyen helyesnek vélt és hitt, előnyökkel kecsegtető magatartásformáért. Vera nem volt erős és kiforrott jellem, s az ilyet, a csekélyke és gyámoltalan ellenállást a mechanizmus felőli és kíméletlenül magába szippantja.

A rendező Gábor Pál szerencsés kézzel osztotta szét a szerepeket. Tartózkodott a sztárpáradétól, de nem is kísérletezett amatőrök beállításával. Kezessé ismert, vagy újra felfedezett színészekkel, friss lendülettel — különösen, ami Papp Verát illeti — mesteri színészi játéknak nyújtott teret.

Koltai Lajos operatőr visszafogott, színésben is csaknem szürke, korhű képekkel, félközeli beállítások sorával méltó társa a rendezőnek.

Amit hiányolni lehet a filmben, az a tanfolyamon kívüli világ plasztikusabb érzékelése. Gábor Pál joggal hivatkozik történelmi tudatunkra, de a külföldi néző számára ez a fiatalabb korosztályok hiányosabb ismeretei miatt filmje esetleg nem minden részletében érthető. Maga is érezvén — a valószínűleg már mások által is felrögt kifonást, filméhez hozzábiggyesztett egy hiraó-részletet előszóként, amely már csak műfaja miatt sem volt képes szerves részévé válnia művének.

Az alkotókkal folytatott beszélgetés több hozzászólója nem győzött eleget kérdezni a film mellékszereplőiről a főszereplő további sorsáról, a történet idejének politikai eseményeiről. Gábor Pál mosolyogva hártotta el az érdeklődőket: nem nagyregényt filmesített meg. S közben joggal érezhette, az év egyik legjobb filmjét készítette el.

Simonyi Tamás

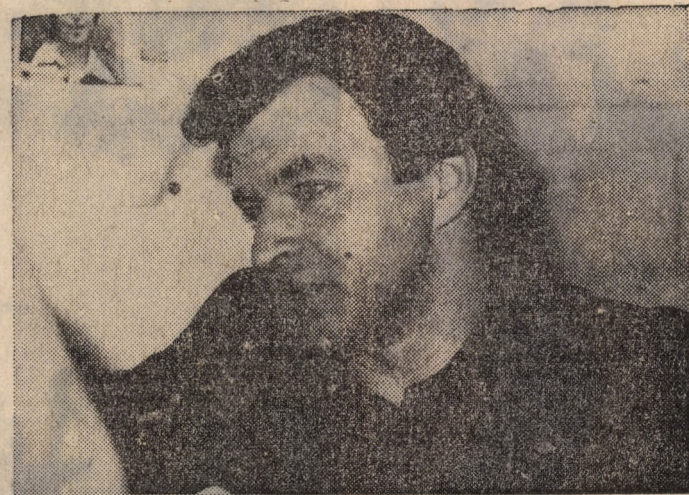
Aki menedzsernek készül

Szilvay Zsolt, 1962-ben, tizenöt évesen családi kisegyüttesével megnyerte a Ki Mit Tud?-ot Ekkor kezdődött zenei pályafutása, együtt Koncz Zsuzsával és Hacki Tamással. Persze más műfajban. Kamarazenét játszottak, sőt játszanak még ma is. Két bátyjával és nővérével alkotják a zongorás kvartettet, amelyben a zongora mellett két hegedűt és egy csellót szólaltatnak meg. Elvégezte a zeneművészeti szakközépiskolát hegedű szakon. Nyert országos blattolási versenyen is, és a világ számos helyén, három földrészen adott hangversenyt.

Nálunk már családi hagyomány a zeneszeretettel és maga a játék is. Apám is szeret zenélni, tőle örököltük a muzikalitást. Jelenleg a Jókai klub kamaramuzsikusa vagyunk. Rengeteget utazunk, elég sok fellépésünk van. Az az igazság, hogy kezdtek lassacskán elfáradni, már nem olyan örömteliek ezek a turnék, mint jó néhány évvel ezelőtt voltak. Akkor csábított a kaland, az ismeretlen, jöjjön nemegyszer csak a pódiumot és a közönséget, esetleg a szállodát láttuk egy-egy városból. Sok mindenről le kellett mondanom azért, hogy valami eredményt tudjak elérni. Itt van például a díjcsó, ahová nem nagyon jártam. Pedig szeretem a könnyűzenét.

Zsolt nem végezte el a Zeneakadémiát, sőt nem is jelentkezett oda. E helyett inkább, négy és fél esztendőre, 26 éves fejjel a közzgára felvételizett, esti tagozatra...

Tulajdonképpen ez meg lehetőséget vártam fordulatnak

De azért voltak ennek előzményei. Korábban is érdekelték a közgazdasági dolgok, de úgy igazából, komolyan 24 éves korom óta foglalkoztam a gazdasági élettel. Talán az utazásaimnak is köszönhetően ezt, annak, hogy azért elég sokat láttam, halottam, tapasztaltam a világban. A családban egyébként a tanuláshoz is hagyományai vannak. Testvéreim is végeztek egyetemmel, ki a műszakit, ki a jogot. Én belkeres vagyok, s okvetlenül szeretném összekapcsolni az itt tanultakat a zenével. A diplomamunkám témája egyébként az előadóművészi gazdasági impresszálás. Sajnos nálunk jelenleg olyanok impresszálják a művészeket, akik nem nagyon képzetek. Ezen a területen lehetne, sőt kellene is előrelépni. Nyilván nem a befutott nagy művészek szerződétsévével

van gond, hiszen őket amúgy is gyakran hívják mindenfelé, hanem a kezdő, még csak idehaza ismert előadók ajánlásával, „eladásával”. Mivel zenei nagyhatalom vagyunk, szerintem célszerű lenne létrehozni egy impresszárió-iskolát. Ezek a gondolataim zenei kapcsolatainkra vonatkozóak. Az országon belüli feladat a Kodály-módszer megvalósítása, azaz a zenével való társadalomformálás, minden műszikával foglalkozó ember, művész kötelessége. Én is ezt tartom szem előtt. Van egy olyan tervem, hogy a népművelőkkel karöltve csinálnánk egy piacudoművészi gazdasági impresszáriskolát az emberek zene iránti igényeiről. Sok érdekes, tanulságos dolgot lehetne megtudni, s ebből konkrét tennivalóinkra is fontos következtetéseket vonhatnánk le.

Zsolt precíz, szigorú időbeosztás szerint él. Dél előtt 9-

12-ig egyénileg gyakorol, délután pedig a kamaramuzsikálás tölti ki az idejét. Minden második este pedig az egyetemen hallgatja az előadásokat. Egésznapos munka után fárasztó lehet az esti koncentráció a padban.

Eleinte még nagy lelkeséssel jöttünk, most V. évre kicsit már elfáradtunk. Az utolsó évünk különben is nagyon erőse sikerült, rengeteg új tárgyat tettek be. De ezt a problémánkat sem tudjuk elmondani sehol, senkinek, hiszen mi úgy lebegünk itt az egyetemen. Kellene egy évfolyamfelelős nekünk is, akihez ügyes-bajos dolgainkkal fordulhatnánk. Persze mindezzel együtt szeretjük a közzgát, az egyetem létkörét, idetartozónak érezzük magunkat, büszkék vagyunk arra, hogy közzgásosnak mondhatjuk magunkat. És még valami fontosat had jegyezzek meg: diákok vagyunk, annak érezzük magunkat. Jó a csoportunk, eljárnak ide-oda, beülünk a Pápa vagy a Belgrádba, igaz Polvaxon, meg egyéb klubrendezvényeken nem tudunk résztvenni.

Szilvay Zsoltról még tudni kell valamit. Korábban válogatott síelő volt, országos és Budapest bajnokságokat nyert az alpesi számban.

Szinte hihetetlennek tűnik, hogy egy ember ennyi mindenben kimagasló színvonalat üssön meg. Zsolt sportolók és zenészek között nőtt fel, de — mint mondja — szellemileg nem sokat adott ez a kétfajta társaság. Ezért is vállalkozott az egyetem elvégzésére. Most már a tanult szalmájára összpontosít, s a korábban számára oly sokat jelentő zene és sport lassan hobbyként, pihenésként marad meg az életében.

Borsi László

Búcsú a téltől

Fotó: Fáth Péter

Pakisztán

Ebben a sorozatban egy olyan témakör kerül olvasóink elé, amely bizonyos mértékben hozzájárulhat egy-két távoli ország közelebről való megismeréséhez. Pakisztán földrajzával, történelmével, kultúrájával foglalkozunk, gazdasági és politikai vetületeit csak annyiban érintjük, amennyiben erre feltétlenül szükség van. Minden egyes cikkhez szívesen veszem a hozzászólásokat, s remélem, mindez hozzá fog járulni a kölesőbb megértéshez. Sorozatom első cikkében Pakisztán eredetéről írok, és arról, hogy az egykori Pakisztánban milyen népek éltek, ezt követően pedig röviden minden egyes népet igyekszem közelebről bemutatni.

1947. augusztus 14-én India kettéosztásával megszületett Pakisztán. Maga a szó, hogy Pakisztán — legtöbb forrás szerint — 1933-ban született, névadói a Cambridge Egyetemen akkor tanult mohamedán diákok voltak. A diákok többsége britindiai, mohamedán területekről származtak. Az 1930-as években ugyanis Indiában jüvában folytak olyan előkészületek, hogy a britek távozásával India kettéosztják, egyik területe a mohamedán lakosságot foglalja magában, a másik pedig India marad, a Hindu többség országa.

Az első, azaz a Mohamedán országról való elképzelést Iqbal mohamedán költő 1930-ban hozta nyilvánosságra, de maga a Pakisztán név ekkor még nem szerepelt. Pakisztán ugyan létrejött, de nem az eredeti elképzelés szerint. Az eredeti pakisztáni lista a következőképpen alakult. P(punjab), A(afgan közzársaság), K(Kashmir), S(Sind), (Beluchistan)TAN. Tehát öt különböző területekből adódók Pakisztán neve. Ezenfelül Pakisztánnak van egy másik jelentése, és pedig PAK az tisztát és SZTAN az helyet jelent, vagyis Pakisztán az tiszta hely.

1925-ben az egykori Pakisztán — alapító Jinnah ezzel a tervvel jött vissza Angliából. Az 1937-es indiai választásokon megvalósult az akkori mohamedán vezetők, mindezekelőtt Jinnah elképzelése, miután a mohamedán lakta területeken a szavazatok többségét magának mondhatta. Mint láttuk a pakisztáni listában még nem szerepelt az egykori Kelet-Pakisztán, a mai Bangladesh, bár ezen a területen is a lakosság többsége mohamedán.

Az 1949 márciusában Lahoreban tartott Muszlim liga ülésén Jinnah megfogalmazta Pakisztán tervét, mely az eredeti Pakisztántól eltérően magában foglalja az észak-nyugati közzársaságot, Beluchistánt, Sindot, Panjávot, Bengáliát és Ásámot. E terv szerint ezek a területek autonómok és szuverének lesznek. Jinnah nem késlekedett a pakisztáni tervben olyan jelzőket hirdetni, mint például igazság, kizsákmányolás mentes, szabadság stb. Bár ő maga is tudta, hogy a szavak akár mennyire is szépek, csak szavak maradnak, tettekkel nem fogja megvalósítani. Jinnah pakisztáni elképzeléseit hallgatóságos támogatást kapott az angol uralkodóktól, ez többek között megnyilvánult az 1942-es Cripps mission (misszió) idején, mely már a

maga részéről számolt a kettéosztással. Erre kedvező alkalmat adott Jinnahnak az a pillanat is, hogy 1942-ben az angolok a nemzeti kongresszust illegitímusba helyezték és Gandhival együtt több vezetőt börtönbe vetettek. Ez alatt Jinnah még inkább fokozta a szeparatista mozgalmat, bár ebben az időszakban is voltak olyan mohamedán vezetők, akik támadták Jinnah elképzelését és támogatták a kongresszus által javasolt India Föderatív államtervét, de az idő sajnos az előbbinek kedvezett.

Ha csak kis mértékben is, ehhez hozzájárultak az akkori nemzetközi erőviszonyok. A hatalomra szomjas Jinnah, 1947. augusztus 14-én kinevezték pakisztáni uralkodónak és ezzel megjelent a pakisztáni zöld-fehér mezőn a holdas csillagos zászló. Tehát a függetlenítést az angolok a tervezett időnél egy évvel előbb hajtották végre.

A britek elérték a maguk sikerét, hogy az állandó viszály miatt továbbra is ők lehessenek a döntőbírók. — Pakisztán területe magában foglalja a Nyugat-Punjabot, Kelet-Bengáliát, Ássám egy részét (sylhet), Észak-nyugati Közzársaságot, Sindot, Beluchistánt. — India a kapitalizmus fejlődési láncát viszi tovább, ezzel szemben Pakisztán a feudalizmus útján marad. S ennek a pakisztáni vezetők szélsőséges, embertelen, egészségtelen, irreális politikája az oka. Safiqul Islam

Polvax-program

II. 22. Oktatáspolitikai — Knopp András miniszterhelyettes
előtte: Horváth—Benedek duó (megzenésített versek)

III. 1. GAZDASÁGPOLITIKA — Fodor László, a MNB főoszt. vez.
előtte: Gúnya

III. 8. SPORTPOLITIKA — sportterköles — Zalka András, a TF rektora, az MLSZ elnök-helyettese

III. 15. FILMPOLITIKA — Tóth Dezső kulturális miniszterhelyettes
előtte: (márc. 12-én!) zártkörű filmvetítés közzgásosoknak

III. 22. AZ IFJÚSÁGI MOZGALOM — Barabás János, a KISZ KB titkára

III. 29. SZÍNHÁZPOLITIKA — Székely Gábor és Zsámbéki Gábor, a Nemzeti Színház rendezői
előtte: (márc. 11-én!) telt-ház akció a Danton halálára

„MINDENKÉPP KELL ÉRENYÜNK”

— S hogyan élt, mivel foglalkozott azelőtt?

— Hatan voltunk testvérek, Szombathelyen jártam iskolába. Az ipari iskolát 1926-ban kezdtem, s három évre rá fejeztem be. Akkoriban heti háromszor volt tanítás délután 4-től 7-ig, s minden nap dolgoztunk a mesternél. 1938-ban kerültem Pestre, a Karinthy Frigyes utcában kezdtem dolgozni, mint asztalos. A háború alatt fogságba estem Oroszországban, 1948-ban kerültem csak haza.

— Mire emlékszik vissza ebből az időből?

— Egy másik mesternél dolgoztam, volt munka bőven. Már nem tudnám megmondani mennyit kerestem, de keményen kellett dolgoznom, hogy megéljek. Ettől kezdve három helyen voltam, 16, 4, illetve 5 évet húztam le egy-egy műhelyben. Aztán megoperáltak a szememet, könnyebb munkát kellett keresnem. Akkor hívtak ide, hát így kerültem az egyetemre.

— Nagyon jó asztalosnak kell lenni ahhoz, hogy 15 évet ledolgozzon itt valaki, hiszen minden asztalosmunkához érteni kell! — szólal meg a munkatársa.

— Mivel foglalkozik szabadidejében legszívesebben?

— Szeretek olvasni, főleg újságot, felhordom a tüzelőt, pihenek, elmegy az idő.

Szombatonként általában itt vagyok az egyetemen, önkéntes tűzoltóként dolgozom a szombat esti klubrendezvényeken. Mostanában már fárasztó éjjel itt lenni, lassan kiöregszem a fiatalok közül. Járjuk az épületet, vigyázunk, hogy baj ne legyen. Fél három is van, mire hazaindulok, nekünk az utolsó ember távozását is meg kell várunk. Akkor hazasétálok.

— Gyalog az éjszaka kellős közepén?

— Taxira, kocsira nem telek, de szerencsére nem lakom túl messze.

— Mi itt a műhelyben a két asztalos munkája?

— Mindaz, ami az előadókban, a termekben, a tanszékeken tönkre megy, hozzánk kerül. Mindenhez kell értenünk. Egész halom sóprút hoznak reggelenként a takarítóknak, azokat vesszük előre, mert szükség van rájuk. Most hozták a klub egyik hirdetőtábláját, eltörtött a lába. Ezt is hamar megcsináljuk, mert tudjuk, ez nem várhat. Ha összegyűlik a munka, végigjárjuk a kollégiumokat és megjavítjuk a bútorokat. Annyi a munka, hogy szinte alig győzünk. Elkelve még egy munkás-kéz itt a műhelyben, de nem jelentkezik senki. Mondja, képeznek egyáltalán asztalosokat manapság? Soha nem hallottam róluk...

— Mi volt a legkevésbé munkája?

— Szekrényeket csináltunk a számviteli tanszéknek és tér-elválasztókat az oktatási csoport szobájába, hát ezek. Néha megkérnek a rokonok, ismerősök, itt az egyetemen belől is, hogy elromlott valami, nézzem meg. Általában segítetek, de hát ez is a szabadidőmet csökkentti.

— Most több lesz a szabadideje, hiszen nyugdíjba megy, ha jól tudom.

— Hetenként háromszor bejárak ezután is, szükség van a munkámra, hogy ne kelljen mindjárt kidobni valamit, ha elromlik. Mert jók ezek a műanyag bútorok, de csak addig, amíg valami bajuk nem lesz. Megjavítani képtelenség őket. A fa az igazi! Szép is, de főleg javítható. Asztalos nélkül még ma is megállna az élet...

A beszélgetés közben körénk gyűlnek a műhelyben akik ráérnek, bele-bele szólnak ők is. Gyakran keresik Pista bácsit, mikor lesz kész a függönytartó a matematikusok szobájába (— hiába, az enyvezésnek meg kell száradni, nem megy gyorsabban —), a hirdető állvány a szíbie (— holnapra elkészül, jöjjenek érte! —).

Pár nap múlva, mikor a fénykép miatt újra megkeresük. Eppen pihenőt tartanak. Jöttünkre Pista bácsi felpat-tan, a munkapad mellé siet, közben magyaráz:

— Így csinálják a képet, ne mondják rám, hogy üldögélek — s kézbeveszi ismét a gyulut.

Pedig ráférne már az üldögélés is.

Molnár Gabi

SÍTÁBOR '79

Fotós emlékek a Tatraska Poliankai sítáborból

Korán reggel, délelőtt fél 10-kor már csatoltunk is (A középső kép)

A legügyesebb kezdő és tanára, Fonyódi Zsuzsa és Zsadányi István (Balról az I. kép)

Néha megállni is sikerült (A jobb oldali kép)

Fotó: Fát Péter

Óralesen

Múlt kedden délben külker. gazdaságtan előadása volt a III. évfolyam külkereséseinek. Elment a híre, hogy ezen a héten a külker tanszék egyik fiatal tanársegédje, Salgó István tartja az előadást. A teremben összegyűlt az „illetékes” hallgatók kb. kétharmada, majd megérkezett az előadó és még ketten a tanszék-ről,ők a hallgatók között foglaltak helyet. A szívat azonnal abbamaradt, amikor Salgó István a katedrara lépett. Először vázolta, miről fogunk az elkövetkező másfél órában hallani, majd megkezdte mondanivalója részletes kifejtését. Az előadás a szocialista külkereskedelemtan alapelveiről szólt. Először a két világháború között kialakult kis nemzetállamok gazdasági életéről, az erőteljes állami beavatkozásról hallhattunk. A felszabadu-

lás után aztán a tőkekapasítási ügynevezett száraz útja következett. Az előadó világosan elmagyarázta ennek lényegét, majd rátért a magyarországi külkereskedelemtan, mint állami monopólium megteremtésére, kialakulásának három szakaszára.

A hallgatóságot láthatóan lekötötte az előadás, mindenki buzgón jegyzetelt. Az előadó világosan, érthetően magyarázott, nem is lehetett máshová figyelni, mert csupa lényeges dolgot mondott. Sajnos kétszer is megzavarták, egyik alkalommal nyílt az ajtó és egymás után bejött kb. tíz ember, akik — mint azt egyikük „jelentésből” megtudhattuk — a krasznodári út ügyében voltak eligazításon. Míg bejöttek, elhelyezkedtek, igen kidőkkentően hatottak mind az előadóra, mind a diákokra. De rögtön ment tovább az előadás, és hallhattunk a felszabadulás utáni években használt külkereskedelmi szabályozó eszközökről, majd az első szocialista külkereskedelmi szerződésekről.

Az előadó nem tartott szü-

netet, amit sokan kifogásoltak, főleg a dohányosok. 1 óra előtt 4 perccel újból érkezett valaki, teljes magabiztossággal sétált be, mintha nem is késett volna — csekély háromnegyed órát. Ha elnézést kért volna, nem hiszem, hogy csorba esett volna az önérté- tén. De nem kért... Szerencsére több zavaró körülmény nem volt. A hallgatóság végig figyelt, csak az előadás vége felé kezdődött egy kis izgalmos mozgás, bizonyára a fáradság jeleként. Talán egy kis kikapcsolódás célzattal sem ártott volna öt perc szünet. Viszont az is igaz, hogy megbontotta volna az előadás tömör egységét.

A KGST létrejöttének okai volt az előadás utolsó témaköre. — Ezeket akartam elmondani, köszönöm a figyelmet” — búcsúzott el végül hallgatóságától Salgó István.

Mint később megtudtam, ez volt az első előadása nappali tagozaton. Ezt a magabiztossága egyáltalán nem árulta el. Előadásából inkább rutinos beszéd-készség tűnt ki, nem kereste a kifejezéseket, érthe-

tően beszélt, és ami nagyon fontos, jól lehetett jegyzetelni, mert áttekinthető volt. Szám- adatot csak annyit mondott, amennyi a legszükségesebb. A hallgatóság köréből többeket megkérdeztem, hogy tetszett az előadás. Szinte mindenki megjegyezte, hogy látszott a precíz felkészülés, az előadásnak volt koncepciója és logikája. A vezérgondolat kihangsúlyozása az előadás elején jó indítást adott.

Mint a tanszék egyik tanáráról megtudtam, nemcsak hogy alaposan felkészült Salgó István az előadásra, de minthogy ez a téma régi kutatási területe, igen járatos benne. Felkeresett személyesen olyan gazdasági vezetőket, akik a szocialista külkereskedelemtan kialakulásának időszakában tevékenykedtek.

Az biztos, hogy a hallgatóság elégedetten távozott az előadásról, azzal a vélemény- nyel, hogy igen felkészült oktató színvonalas, jól felépített, tartalmában és formájában igényes előadást hallot- ta.

Geszti Margit

Olvasóink írják Már megint a sportról

A Petőfi-híd rekonstrukció- akarok kitérni, már sokan ja már nagyon régóta vára- tott magára. Nem egy-két hó- napos, hanem két évig tartó átépítéssel számolhatunk. Ez rengeteg szükségszerű kényel- metlenséggel korlátozással jár. Éppen ezért nem értem, hogy ezt miért kell még szükségtel- lenül fokozni is. Történetesen arról van szó, hogy a rekonst- rukciót végző vállalat felvon- ulási helyül a Duna-parton lévő bitumenes kézilabda-pá- lyát használja. Ez a gyakorla- t, sajnos, az utóbbi években elszaporodott, mivel így az építkezési vállalatok ráfordít- ás nélkül jutnak beborított burkolattal ellátott területek- hez. De ami az építkezési vá- lalatoknak jó, az másokat az alapvető mozgásigényük kielé- gítésétől foszt meg. A Duna- parton és a környéken ez az egyetlen pesztesen szóva „dű- höngő”. Reggeltől estig patto- gott a labda, ki volt használva. A környékbeliek mellett azon- ban a közgazdósokat is meg- fosztották ettől a te- rülettől. Ez az MKKE sportlétesítményekkel való ellátottságát ismerve úgy érzem, hogy egyetemi szintű probléma és közügy. Az egyetemi „sportlétre” itt nem

akarok kitérni, már sokan koptatták a tollukat miatta mások. A tornatermet tömeg- sport céljából nagyon ritkán lehet használni telítettsége miatt, focizni pedig egyáltalán nem. Ezért mit csinált az egy- szerű diák? Fogta a labdáját és kijárt rügni és boldog volt. Nemcsak tornaórák alatt a tanár engedélyével, de délutá- nonként is önkéntesen. Itt rendezték meg a kolesz via- dalt, és más egyetemek lel- kes tagjaival való összeacsapá- saikat. A mozgás után köny- nyebben, jobban ment a tanul- lás. Ennek mostantól vége, ha csak nem keresi meg az épí- tőipari vállalatot, vagy a ke- rületi tanácsot az egyetem a dühöngő, mihamarabbi kiüri- tését és rendeltetésének való visszaadását illetően. Ha ez már nem lehetséges, úgy egy ugyanekkora pálya megépíté- sét kellene javasolni, hiszen nem nagy összeg, s a terület rendelkezésre áll. Itt lehetne még hivatkozni ifjúságpolitikai célokra, kormányhatározatok- ra ehelyett „csak” annyit: közgazdósokról is szó van és két év hosszú idő.

Borsi András

Még mindig a téli vezetőképző-táborról

A Közgazdász előző számában jelent meg egy beszámoló az I. évfolyam téli KISZ-vezetőképző táboráról. Elégé szerencsétlenül, két egyedi és feltételeim szűke- lty véleménynek adott hangot a cikkíró, s az a cikk nem tükrö- lti valójában a tábor célját, az ott felmerülő tények fontosságát, az ottlevők önkritikus hangulatát a felelősségteljes és nyilvánvalóan korosztályi sajátosságából adódó merész, olykor esetleg megfonto- latlan, de őszinte véleményét. Két ember elnyagolt eszmefuttatása, nem adja vissza a többség véle- ményét, nem mutatja megfelelően KISZ-vezetőink hozzáállását a fel- merülő gondokhoz. (Nem lirtatom a nevelétséget, a lényegyet, de kiváló útközponot biztosító gondolatok felkapását.) Szeretnék valóságos, a többség véleményét — szerintem — erőteljesebben visszaadó gondolatokat felsorol- ni.

A tábor résztvevői szerint egy- értelműen hasznos volt az a há- rom nap, s célját — az elmúlt félév értékelését, a második félévi feladatok kijelölését, megbe- szélését — elérte. Sok információt kaptunk, Vass László, az egyete- mi KISZ-titkár, egyetemünk ok- tatói gárdája nagy figyelemmel, egyenrangú vitapartnerként be- szélgetett velünk, — s közösen — az I. évfolyam gondjainak meg- oldását tartottuk szem előtt.

Nagyon sok téma került szóba: az első félévi tanulmányi munka értékelése. KISZ-tagjaink politikai képzése, az oktatói-hallgatói kap- csolat helyzete, a második félévi nem papírizú, adminisztrációval lehetőleg nem szűfolt KISZ-mun- ka tervezése. Bagatell dolognak tűnt a vertikális KISZ-ről való végnélküli vitakozás, akad elég

tennivaló a jelenlegi formák kö- zött, s szerintünk ebben a félé- vben a tartalom a fontos.

A tábor esüspontjának az ok- tatóinkkal való találkozást érez- tük, alaposan megfontoltan ké- szültünk fel rá, az elhangzottak széles körű közvélemény-kutatáson, hatalmas viták során bontakozt- ki, természetesen merész hozzá- szólások is elhangzottak, de nem súrolták a tiszteletlenség határát. Ez az esetleg magukat elégedő „kiszólasait” mi hallgattuk a leg- érzékenyebb füllel, s az utólagos „túl erős volt így” vélemények is elhangzottak. Úgy érezzük, s ezt köszönjük az értékelésen, a fórum- mon megjelenő tanárainknak, hogy ők szintén jószándékúan ér- telmeztek megfigyzéseinket, s már most törekednek a tanszék a jobb, megfelelőbb, a tanulmányi munkánkat elősegíthető intézkedé- sek életbe léptetésére.

A vasárnap délelőtti összejöve- telen a második félév aktuális feladatait beszéltük meg, ismét elmondhatjuk, hogy van itt elég tennivaló, s fantáziával, az eddiginél jobb tájékoztatással a jelenlegi szervezeti keretek között is tudunk dolgozni. Az évfolyam vezetősége bár teljes kidolgozott programmal nem hozakodott elő, az alanszervezeteknek sok mun- kája lehet ebben a félévben, s ennek megvalósítása már csak rajtunk, KISZ-tagokon, a mi hoz- záállásunkon múlik.

A háromnapos munkaértekezlet vélemény- és tapasztalatsere a néhány kevésbé jelentős negati- vum mellett eredményes volt, s most már a mi tenniaakarásunkon, telkesedésünkön múlik ennek a félévnek a sikere.

Kövesdi Mária

Az „Iker csillagok” kapcsán

— Halló, Papp lakás? Itt Linka Agnes beszél. Papp János színművészrel szeretnék beszélni.

— Tessék, én vagyok, szer- vusz!

— Szeretnék megkérni, hogy február 23-án este lépj fel a Közgáz Klubjában. Is- merem az „Iker csillagok” című műsorodat és szeretném, ha ezt nálunk is előadná.

— Nagyon szívesen!

— Mondanál pár szót ma- gadról, így telefonon keresztül?

— Tessék, parancsolj, kér- dezz!

— Mik voltak eddig a je- lentősebb fordulópontok szí- nési pályádon?

— 1970, mert akkor végez- tem a főiskolán, ezután kö- vetkezett egy év Szegeden, 1978: mögöttem hét év a Ma- dách Színházban, és azóta most már a második évadot kezdem meg Veszprémben.

— Miért hagyta ott a Madách Színházat?

— A rossz légkör és a lehe- tőségek hiánya miatt...

— Mely szerepeidre emlék- szel vissza szívesen?

— Az „Armány és szere- lem” Ferdinándjára. Vitatko- zom azokkal, akik szerint a romantika, mint irányzat ma már nem hat. És óriási él- ményt jelentett Pécsi Sándor- ral együtt játszani. A másik kedvenc szerepem az „Abe- lar” és „Heloise” szerepe volt.

— Szoktál szerepelni a te- levízióban is.

— A régi „Princse” emlék- szem vissza, amit még egész fiatalon játszottam, és az újabbak közül a „Nyúlkenyér- re”, aminek érdekessége a

színhely volt, a bányász kör- nyezet.

— A rádióban is sokszor hallom a hangod főleg verses műsorokban, de ne haragudj, filmszerepedre nem emlék- szem.

— Ez így igaz. A film még nem kényeztetett el, de sza- valni sokat szoktam a rádió- ban és egyéb fellépési lehetőségek alkalmából is.

— Milyen szerepre készülsz most?

— Február 26-án lesz Shakespeare: „Machbetjének” a bemutatója Veszprémben, ebben játszom a címszerepet.

— Az „Iker csillagokról” légy szíves mondj pár mon- datot bevezetőként a pénteki előadásához.

— A műsor mottója, Kar- inthy Frigyes „Kapilláriájá- ból”: való: „Férfi és nő, ho- gyan is érthetnek meg egy- mást hisz mind a kettő más- akar: a férfi a nőt, a nő a férfit.”

— A szerelem áll ezek sze- rint a műsorod középpontjá- ban.

— Igen. Három szerző vall ugyanarról: Karinthy Frigyes, József Attila és Shakespeare.

— Köszönöm a beszélgetést, a többi majd meghalljuk 23- án este a Klubban.

— Szívesen, szervusz.

★

Irodalmi műsor, zene, beszél- getés lesz az egyetem klubjá- ban Szerencsi Éva és Papp János színművészekkel feb- ruár 23-án pénteken este fél 7-kor. Jegyek 10 forintos árón kaphatók d.e. 10 és d.u. fel 3 óra között az egyetem közö- ségszervezésén.

Újra a tisztaságról

Legutóbbi számunkban írtunk a büfé előtti állópultok „tisztaságáról”, s megállapítottuk, hogy ez a büféeken és a fog- yaszatokon egyaránt múlik.

Készséget közöljük most a büfé vezetőjének. Bán István- nak a véleményét is.

— A büfé előtti térség takarítása nem a mi feladatunk, hanem az egyetemé. Az álló- pultokat azonban rendszeresen le szoktuk tisztítani, méghozzá minden szünet után, amikor van egy kis időnk. Ennél sü- rűbben nem tudjuk lemosni az asztalokat; persze, az az igaz- ság, hogy más helyeken nem is lenne szükség rá. A Köz- gáz előtt az ELTE-n voltam hosszabb ideig — összehason- lítva a két helyet —, mondha- tom, hogy megdöbbentő a köz- gázosok igénytelensége. Tény, hogy sokszor ragacsosak ma- radnak ezek az asztalok, de- hát nem törőhetjük le minden ember után. Aztán a pohara- kat is elviszik, pedig számta- lanszor kértük, hogy hagyják itt azokat. Egy szó, mint száz, mi levekszünk rendet tartani, csakhozz a tisztaság nem pusztán rajtunk múlik.

AIESEC

Az új pontozási rendszerről nyilvános vitát rendez az AIESEC Bizottság február 23-án 6 órakor a KISZ Bizottsá- gon. Minden érdeklődőt szere- tetten várunk.

★

Az egyetem népi zenekara tagfelvételt hirdet egyetem- stáink között: hegedűsöket, fú- vósokat és cimbalmosokat ke- resünk.

Jelentkezni lehet a Közmű- velődési Titkárságon Linka Ágnesnél (I. em. 115.)

TDK-utóregzés

A legutóbbi TDK-n elhang- zott dolgozatokhoz a könyvtár olvasótermében bárki hozzá- juthat.

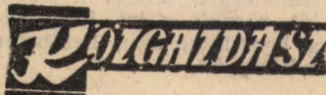
★

Balázs Béla, a pedagógiai tanszék vezetője Párizsban járt január végén az UNESCO pedagógiai konferenciáján.

Közgáz Jazz-szombat ven- dége március 3-án a Kis Rák- fogó és a Tomsits együttes, a Benkó dixieland és Fatty George (klarinét). Belépés tag- sági nélkül! A program este 6-kor kezdődik.

A meghívott előadó Hetényi István államtitkár, gazdaság- politikánk időszerű kérdéseiről tartott tájékoztató nyilvános összejövetelt pártnapon feb- ruár 21-én.

A szocialista országok egye- tetemén működő társadalomtu- dományi tanszékek oktatóinak tanácskozásán vett részt Lip- csében Poller Imre, a tudomá- nyos szocializmus tanszék ve- zetője.

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Felélős szerkesztő: FARKASINSZKYNE HALAY EDIT Szerkesztőség:

1093 Budapest, IX., Dimitrov tér 8. Telefon: 174-348

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest, VIII., Biata L. tér 3. Felélős kiadó: CSOLLÁNY FERENC 79-722. Szikra Lappnyomda Budapest

Felélős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató